Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ, 1412 ЙИЛ, РАЖАБ, 18-КУН.
ШАМСИЙ, 1370 ЙИЛ, ДАЛВ, 5-КУН.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган 1992 ЙИЛ 23 ЯНВАРЬ, ПАЙШАНБА, 17-СОН • 268 • НАРХИ ОБУНАЧИГА 15 ТИЙИН, СОТУВДА 35 ТИЙИН.

ПОЙТАХТ ҲАЁТИ

ТУРК ТИЛИ ЎҚИТИЛАЯПТИ

ТОШКЕНТ давлат иқтисод дорилфунуни талабалари турк тилини ўрганишга киришдилар. Фан сифатида ўргатилаётган тилдан тажрибали мутахассислар сабоқ беришаяпти. Дорилфунун Туркиянинг Таробзон, Станбул шаҳарларидаги олий ўқув юртлари билан ҳам талабалар алмашишни режалаштираяпти. Мақсад Туркиялик ишбилармонлардан тижоратчилик сир-асрорларини ўрганиш, тажриба орттириш, республикамизни тезроқ иқтисодий таназзулдан қутқаришдир.

ХАРИДОРГИР КОШИНЛАР

ҚУРИЛИШ ашёлари корхонаси чинни кошинлар ишлаб чиқара бошлади. Транспорт ёнилғиси тақчиллиги хом ашё ташиб келтиришни мушкуллаштираяпти. Шунга қарамай, корхона ишчилари маҳсулот тайёрлаш суръатини пасайтиришамаяпти. Кошинлар сифати хорижий корхоналарникидан қолишмайди. Шу боис унга талабгорлар кўпайиб кетди.

ЯНГИ ТУРКУМ ЧИННИЛАР

ЧИННИ заводида «Лайло» туркумидаги янги чой-қаҳва сервислари тайёрланмоқда. Корхонада қўшимча қувватлар ишга туширилди. «Кийик», «Пахта» сингари туркум идишларни кўплаб ишлаб чиқаришга имкон яратилди.

МУРУВВАТ ҚИЛИШАРМИКАН!

ЎЗБЕКИСТОН кўрлар жамиятига қарашли чўтка ва картон ишлаб чиқариш комбинати ишчилари пахта териш машиналари учун чўткалар тайёрлашни йўлга қўйишганди. Ҳозир заҳирадаги хом ашё тугаб бораяпти. Иш тўхтаб қолиш арафасида. Шу пайтгача хом ашёни Енгил саноат вазирлигининг «Узглавлегснабсбыт» ташкилоти етказиб берарди. Иттифоқ парокандаликка юз тутгандан сўнг Болтиқбўйи давлатлари хом ашё бермай қўйишди.

Кўзи ожизлар жамияти раисининг ўринбосари Б. Тоҳировнинг айтишича, корхонанинг хом ашё таъминотидаги узилишларни бартараф этишда Чирчиқдаги капролактам ишлаб чиқариш бирлашмаси ёрдам бера оларкан. Капролактамчилар кўзи ожизларга мурувват кўрсатишармикан!

ҚЎШ ҚАВАТЛИ БОҒЧА

ОКТЯБРЬ туманининг Жарариқ даҳасида 560 ўринли болалар боғчаси фойдаланишга топширилди. Даҳадаги ягона боғча эҳтиёжни қондиролмасди. Аксарият янги кўчиб келганлар ҳар куни болаларини шаҳарнинг турли бурчакларига етаклашарди. Замонавий усулда қурилган қўш қаватли масканнинг хоналари шинам, ёруғ, ўйингоҳларда турли қўғирчоғу ўйинчоқлар бисёр. Хуллас, ота-оналар эрталабки асаббузарликдан қутилишди.

И. ТОШЕВ.

Оналар ва болалар учун

◎ АНДИЖОН вилояти маҳаллий саноат бошқармаси ташаббуси билан янги комбинат ташкил этилди. Бу ерда хонатлас, хотин-қизлар халатлари, болалар кўйлаклари ва чойшаблар тайёрланаяпти. Меҳнат аҳли жорий йилда савдо шохобчаларига 10 миллион сўмлик товарлар етказиб беришни мўлжаллаётир.

Корхонада ҳозир 500 нафар ишчи ишламоқда. Келгусида ипак цехи барпо этилгач, яна 100 киши ижтимоий фойдали меҳнатга жалб қилинади.

СУРАТДА: илғор йигирувчи Маҳфуза Жумабоева.

Ш. АЛИМОВ олган сурат. (УзТАГ).

УРТА ОСИЁ ВА ҚОЗОҒИСТОН МУСУЛМОНЛАРИ ДИНИЙ БОШҚАРМАСИ ОЛИЙ ҲАЙЪАТИНИНГ ДИЁРИМИЗ АҲОЛИСИГА

МУРОЖААТИ

Ҳурматли азиз биродарлар!

Сиз, азизларга диёримиз тарихида энг нозик бир пайтда катта умид билан ҳаммамиз бирдам ва аҳил-иноқ, ҳамжиҳат бўлайлик, деб мурожаат қилмоқдамиз.

Она ватанимиз — Ўзбекистон тарихида қимматли фурсат пайдо бўлди. У ҳам бўлса мустақилликдир. Ушбу улуғ неъматдан халқимиз, жумладан диндорлар улкан ижобий ўзгаришлар кутмоқдалар.

Шу билан бирга таъкидлаш лозимки, мустақиллигимизни кўра олмаётганлар ҳам орамизда бор. Улар турли йўллар билан бизни яна қуллик занжирига маҳкум қилишмоқчи. Шу сабабли ҳаммамиз ҳушёр турмоғимиз, мустақиллик йўлида қўлимиздан келганича ўз ҳиссамизни қўшмоғимиз даркор. Аллоҳ таоло томонидан берилган мустақиллик неъматига ношукурлик қилаётганларнинг йўлини тўсмоғимиз лозим.

Аллоҳ таоло Қуръони каримда сиз билан бизга хитоб қилиб: «Аллоҳнинг ипи атрофида жипслашинг ва бўлиниб кетманг!» деган. Бизларнинг бир тан, бир жон бўлмоғимиз Аллоҳнинг амридир. Бу амрга бўйсуниш барчамизнинг бурчимиздир.

Тошкентдаги Талабалар шаҳарчасида бўлиб ўтган ноxуш воқеалар ҳеч бир жойда такрорланмаслиги учун ҳаракат қилайлик, ҳамма муаммоларни тинч, келишув йўли билан ҳал қилишга уринайлик.

Қуръони каримда Аллоҳ таоло «Агар шукр қилсангиз, неъматимни зиёда қилиб бераман», — дейди. Ҳаммамиз барча неъматлар ва хусусан мустақиллик неъматига шукр қилайлик, иншоаллоҳ неъматлар яна зиёда бўлажак.

«Албатта Аллоҳ сабрлилар билан биргадир» (Қуръондан). Аллоҳ таоло ҳаммамизни тўғри йўлга бошласин. Омин.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИНИНГ

БАЁНОТИ

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги 16 январда Тошкент талабалар шаҳарчасида содир бўлган воқеаларга оид собиқ СССР ҳамда чет эллар оммавий ахборот воситаларида жой олган айрим хабарлар муносабати билан Ўзбекистон ҳукумати топшириғига биноан қуйидаги баёнотни эълон қилиш учун масъулдир.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги жавобгарликни тўла ҳис этган ҳолда баён қиладики, мазкур хабарлар ғаразгўйлик билан тўқиб чиқарилган. Уларда жабрланганларнинг сони бузиб, бўрттириб кўрсатилган, воқеаларни келтириб чиқарган сабабалар нотўғри ёритилган, тартибни сақлаш органларининг хатти-ҳаракатлари бузиб талқин этилган, аммо аҳволни нормалаштириш учун қилинаётган амалий тадбирлар тўғрисида лом-мим дейилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги юқорида зикр этилган хабарлар айрим доираларнинг республика ижтимоий ҳаётида содир бўлаётган демократия жараёнига нисбатан шак-шубҳа уйғотиш, республика раҳбариятининг бозор иқтисодиётига ўтиш даврида халқ манфаатларини ҳимоя қилиш ва эҳтиёжларини қондириш учун олиб бораётган ишларга бўлган ишончга рахна солиш деб ҳисоблайди.

Бу хабарлар заминида муайян мақсадлар яшириниб ётибди, у ҳам бўлса — мустақиллик йўлида ўзининг дастлабки қадамларини қўяётган Ўзбекистон Республикасининг халқаро ҳамжамият ташкилотлари ва чет эл мамлакатлари олдида унинг обрўйига путур етказиш, ички осойишта аҳволни издан чиқариш ва бозор иқтисодиётига ўтиш давридаги объектив қийинчиликлардан фойдаланишдир.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги «Известия» рўзномаси, Россия телерадиокомпанияси, «Маяк» радиостанцияси ва бошқа баъзи оммавий ахборот воситаларининг масъулиятсизлик билан хабарномалар тарқатганликларини, баъзи бир хорижий матбуот воситалари эса улар таъсирига тушиб қолганлигини таассуф билан қайд этади.

Содир бўлган воқеалар тўғрисидаги нотўғри хабарлар ёшларнинг, кенг халқ оммасининг, Ўзбекистон Республикаси барча ватанпарварларининг қонуний ғазабини уйғотади.

Ушбу баёнот Ўзбекистон Республикасининг Москвадаги доимий ваколатхонасига, Россия Федерацияси Ташқи ишлар вазирлигига, Россия телерадиокомпаниясига, «Маяк» радиостанциясига, «Известия» рўзномаси редакциясига ҳамда Россия Ташқи ишлар вазирлиги ҳузурида аккредитация қилинган хорижий мухбирларга юборилди.

Танишинг:

шаллақи матбуот

ИФЛОС ОҒИЗДАН — САССИҚ ГАП

Яшин урган ёки ёнғин кетган кулбани кўрганмисиз? Ҳамма нарса кунпаякун бўлган-у, бироқ бўрқсиган тутун уфурувчи мўри қўнқайиб, жойида турибди. У истаган пайтда сасишга, ҳавога қурум пуркашга тайёрдек.

Қизил империя фатарот топди, рости, уни миллионлаб бегуноҳ одамларнинг уволи тутди. Афсуски, ҳаробалари ўрнида машъум хотирадек мўрилар кўзга ташланмоқда, улардан тоза ҳаводан тўйиб нафас олишга аҳд қилган эркин, озод улуслар димоғини ачитувчи бадбўй ҳидлар тарқалмоқда, мусаффолашаётган иқлимни заҳарлаб, халқлар ўртасида адоват уруғини сочмоқда. Яна бир афсусланадиган томони шундаки, бу ифлос ишни бир вақтлар инсониятга эзгуликлар ваъда этган Пушкин ва Толстой тилида, қарийб меҳробдек муқаддас бўлган матбуотни минбар қилиб адо этишмоқда. Гапнинг тўғриси, Москва, бой тарихга эга шаҳар, бир пайтлар қудратли мамлакатнинг пойтахти ҳисобланмиш марказ бугун ўзига ярашмаган ишни қилаяпти. У эридан ажралиб қолган бева кампир ҳолига тушиб қолди: кўчадан ўтган ҳар бир эркакни қарғаганича тош отгани отган.

«Коммерсантъ» деган нашр бор. Билмадим, у никоҳсиз туғилганми (мусулмонларда «никоҳсиз фарзанд ярамас бўлади» деган ақида бор), иши нуқул шаккоклик. Иккинчи сонида «Ёқубчилар — ўзбек халқининг жанговар авангарди» деган хабар берибди. Рости, одамда уят, юз қизили бўлмаса, манфаат учун ўз жуфтини ҳам бировга қўшишдан тоймас экан. Ахир яқиндагина эмасмиди шу марказдаги ўртоқлар «демократия бўлсин, инсон эрки учун курашайлик» деб айюҳаннос солиб юрганлари?! Ёқуб нима қилибди, денг. Ҳарбий қисмдаги нобоб тартиблардан безор бўлиб, норозилик билдирибди, ҳамюртларини тўплаб, хизматни ўз она юртларида давом эттиришларини маълум қилибди. Бу аслида қўллаб-қувватлашга, рағбатлантиришга арзийдиган ҳаракат. Негаки, собиқ иттифоқ таркибидаги суверен давлатлар ўз қуролли кучларини тузмоқдалар, мана, Украина ҳарбий қисмларда ўз номига қасамёд қабул қилдирди. Ўзбекистонда ҳам бу ҳол эртами-кечми содир бўлади. Мабодо юраги тоза дўст бўлганда, ўзбек йигитларининг бу ҳаракатини рағбатлантирарди. «Коммерсантъ» дагилар бундай қилиша олмайди, улардан бунақа олийжанобликни кутиш ҳам қийин. Ахир, беномуснинг оғзи ҳам, орқаси ҳам тенг дейишади-ку.

Рақибларимиз аччиқ заҳарханда билан Ёқубнинг ҳарбий хизматдан олдин чўпон бўлганлигига урғу берибди. Нима бўлибди, чўпонлик — ардоқли касблардан, ҳамма жойда — Испанияда, Австралияда, Америкада қўй боқишади. Бизнинг ақидамизча, у жаннатдан чиққан жонивор, мусулмончилик урфларига эш, пайғамбаримизнинг ўғиллари ўрнига қурбонликда бошини тиккан. Ювош, беозор, фаросатли ҳайвон. Бу далиллар кишида ижирғаниш уйғотмайди, балки қалбда бироз ифтихор ва таскин бор. Мени, мабодо, қўйга менгзасалар, жаҳлим чиқмайди. Бировларнинг назарида балки шундайман, аслида шерман ёки йўлбарс... Очиғи, бундай иғволарга кўп ҳам қизишавермаслик керак, негаки, ифлос оғиздан ёқимли гап кутиб бўлмайди.

Шундай деймиз-у, барибир кўнгил тинчимайди. Токай қитиғимизга, патимизга тегаверишади?! Кўкракдаги арслон ғимирлаб қолса, борми? Ёки ўз йўлларидан бориб, боплаб жавоб берсакмикан? Унақада...

чўчқанинг ўз зурёдини, ҳатто, нажасини ҳам еб қўядиган ўша чўчқанинг суратини чизиб, ўткир, қалампирли бирор гап қистириш керакдир. Қўйинг, ит билан ўчакишиб юраманми, унинг касби ҳуриш. Худодан топсин.

Ҳаким САТТОРИ.

ХАБАРИНГИЗ БОРМИ?

✦ Ўтган куни Грузиянинг ҳозирги раҳбарияти вакиллари ва Гамсахурдиа тарафдорлари ўртасида музокаралар бошланди. «Шартимиз шуки, Гамсахурдиа истеъфога чиқиши ҳамда Грузия ҳудудини тарк этиши лозим», — деди муваққат ҳукумат раҳбари Т. Сигуа.

✦ **Мисрлик машҳур қизиқчи Аҳмад Бадр телевизион фильм суратга олинаётган вақтда тасодифий ўлимдан бир амаллаб қутулиб қолди. Сценарийга кўра, деб хабар қилади «Инжипшн газетт» рўзномаси, у қўққисдан ҳовузга йиқилиб тушиши керак эди. Аҳмад ўзини сувга ташлаш олдидан ҳамкасбларига сузишни билмаслигини айтиб, уларни огоҳлантирди, лекин қизиқчининг бу гапларини навбатдаги ҳазилга йўйишди.**

Режиссёр суратга олинган кадрлардан жуда мамнун бўлди. Чунки артист чўкаётган одамни қойилмақом қилиб кўрсатиб берган эди. Унинг боши сувда гоҳ кўринар, гоҳ кўринмас, орадан бир неча лаҳза ўтгач, «Чўкаяпман!» — деб бақирганини ҳам одамлар кулгу билан қарши олишганди. Аҳмад сув тагида узил-кесил қолиб кетганидан кейингина ҳамкасблари ташвишланишди ва уни қутқаришга шошилишди. Воқеа рўй берган жойга етиб келган шифокорлар ўлим билан олишаётган қизиқчини зўрға сақлаб қолдилар.

✦ Россия Президенти Борис Ельцин Буюк Британияга расмий ташриф буюриш ҳақидаги таклифни қабул қилди. Унинг сафари яқин кунларда уюштирилса керак. Буюк Британия ташқи ишлар вазири Дуглас Хэрднинг Россия, Қозоғистон ва Украинага ташрифи пайтида унга ҳамроҳ бўлган расмий вакил журналистларга шу ҳақда маълумот берди.

«Турку шаҳридаги Ленинград кўчасининг номини ўзгартириб, уни Петербург кўчаси деб атамоқчи эмасмиз — бизда жаҳонда рўй бераётган воқеаларга қараб номларни янгилайвериш одати йўқ», — деди Финляндиядаги Турку шаҳри ҳокими Юхани Леппа шаҳар кенгаши ваколати икки аъзосининг тегишли таклифига жавобан. Ҳоким душанба куни шаҳар кенгашининг мажлисида сўзга чиқиб, Турку ўз вақтида худди шу Ленинград билан биродарлик алоқаларини ўрнатганини айтди. У тарихий ҳодисадир ва биз кунда пайдо бўладиган мулоҳазаларга асосланиб кўчалар, майдонлар, бошқа жамоат жойларининг номини ўзгартира олмаймиз, деди у.

✦ Эстонияда тўғри маънода ҳам, маъжозий маънода ҳам пул тақчиллиги пайдо бўлди. Сўмлар етишмай қолгани сабабли нақд тўловлар чекланди. Агар ойлик маош 2 минг сўмдан ошса, қолгани ходимнинг банкдаги шахсий ҳисобига ўтказиладиган бўлди.

✦ **Канадада 45 йилдан буён давом этиб келаётган анъанага хотима берилди: яқин келажакда гўзаллик танловлари ўтказилмайдиган бўлди. Ҳар йили шундай маросимни уюштирадиган «Бейтонс» компанияси бундай қарорга келганига асосий сабаб жамиятнинг бу хилдаги томошаларга муносабати ўзгарганлигидир. Кўплаб одамлар гўзаллик танлови аёлларни камситади, деб ҳисобламоқдалар. Сўнгги «Канада хоними» танловида даъвогарларни чўмилиш кийимида кўрсатиш бекор қилинган эди. Мамлакатдаги барча йирик хотин-қизлар ташкилотлари бу янгиликни табрикладилар.**

✦ Ульяновскдаги В. И. Ленин хотира музейини у очилганидан буён 40 миллиондан зиёд киши зиёрат қилди. Фикр-мулоҳазалар дафтарида турли тилларда Октябрь инқилоби доҳийсига чуқур ҳурмат-эҳтиром туйғулари баён этилган. Ана шундай ноёб қўлёзма китоблар сони юздан ортиқ. В. И. Лениннинг тарихий-маданий марказида очилган «Тарихдан ўчириб бўлмайди» деб номланган кўргазмада ана шундай ажойиб маълумотлар келтирилган.

✦ **Итальян экологлари ташвишга тушиб қолишди: дарёлар четидаги деярли барча чўмилиш жойларини ҳатто мавсум оралиғида ҳам пластик чиқитлар босиб кетмоқда. Гап аввало целофан халтачалар, минерал сув солинадиган, бўш полиэтилен шишалар, синтетик материалдан тайёрланган пахтали қулоқ тозалагичлар тўғрисида бормоқда. Чиқитларнинг 35 фоизини табиий шароитда узоқ сақланадиган кимё саноати маҳсулоти ташкил этади. Шундан 20 фоизи, мутахассисларнинг ҳисобига қараганда, қулоқ тозалагичлардир. Ҳар хил рангдаги бундай синтетик чўплар ҳамма чўмилиш жойларига ташлаб кетилаверади.**

✦ Узоқ Шарқ ҳарбий округида қарийб 900 нафар офицер ва прапоршчик командирларга мурожаат этиб, хизматнинг давомини ўз юртларида давом эттириш учун кўчиришни сўради. Уларнинг аксарияти украинлар, белоруслардир. Шунингдек, молдаванлар, ўзбеклар, озарбайжон ва грузинлар ҳам бор.

✦ **Куба Қирғизистон ва Тожикистон билан савдо-иқтисодий битимлар тузди. Бу ҳужжатларнинг амал қилиш муддати — 5 йил.**

✦ Вешенская станциясида ёзувчи Михаил Шолоховнинг бева қолган хотини Мария Петровна вафот этди. Февраль ойида у 90 ёшга кирган бўларди.

✦ **Диего Марадона яна катта футболга қайтиш ниятида эканлигини айтди. Маҳаллий телевидениега берган мусоҳабасида у бундай деди: «Кенжа қизим мени футбол майдонида кўришни орзу қилаётганини кўп гапиради». Марадона «Наполи» клубига асло қайтмаслигини таъкидлади.**

(Ахборот агентликлари ва хориж рўзномалари материаллари асосида тайёрланди).

«Правда»нинг ёшлар ҳаёти мухбирлар қўналғаси хабар беради

ТОШКЕНТ ҒАЛАЁНЛАРИНИНГ МОСКВАДАГИ АКСИ САДОСИ

Кеча Москва олий ўқув юртлари талабалари Россия пойтахтидаги Ўзбекистон ваколатхонаси биноси олдига тўпландилар. Талабалар касаба уюшмалари раҳбарларининг режа-ниятига кўра, улар шундай йўсинда тошкентлик биродарлари билан бирдам эканликларини изҳор қилишган.

Ана шу вақт мобайнида мени талабалар тўпланиш учун мутлақо бошқа манзилни танлашибди, деган фикр ҳеч тарк этмади. Бундай фикрнинг тасдиғи учун кўпгина таҳлилчилар, ўйлайманки, Россия талабаларининг аҳволи Ўзбекистон талабаларинникига қараганда анча ёмонроқ, деган далилни келтиришлари мумкин. Шундай бўлишига биринчи навбатда Ислом Каримов сиёсатидаги ижтимоий йўналиш сабабдир. У Россия Федерацияси Президенти Б. Н. Ельциндан фарқ қиларок, таълим борасидаги ўз ниятларини дабдаба билан айтаётгани йўқ — президентлик фаолиятида соҳанинг устиворлигини амалий жиҳатдан таъминлаяпти.

Мендаги маълумотларга қараганда И. Каримов қароргоҳига талабалардан даҳшатли хатлар ҳозирча тушгани йўқ. Бу масалада ҳам Кремлдаги Б. Н. Ельцин қароргоҳидан фарқ яққол кўриниб турибди. «Правда» ноябрь ойида ўз муштарийларини мана шундай хатлардан бири билан таништирганди. Гап талабаларни ельцинча бозордан ижтимоий ҳимоялаш зарурлиги ҳақида борган эди. Маълум бўлишича, 16 январда Россия Федерацияси Президенти номига талабалар касаба уюшмалари раҳбарларидан янги хат жўнатилган. Йигит ва қизлар 48 соат мобайнида тегишли қарор қабул қилиш талабини ўртага қўйишган. Акс ҳолда улар ҳукуматнинг истеъфога чиқишини талаб этиб, норозилик намойиши ўтказиш ниятида эканликларини айтишган.

Бунга асос бор. МФТИ ректори қўлидаги маълумотларга қараганда, масалан, унинг тасарруфидаги олий ўқув юртида ҳозирга қадар талабаларнинг оч қолиб ҳушдан кетиб қолганликларига доир етти ҳодиса рўйхатга олинган. Россия талабалар касаба уюшмалари раҳбари Олег Денисовнинг ҳисоб-китобига, кўра, Бауман дорилфунуни талабасининг 150 сўм оширилган ҳозирги стипендияси фақат бир ҳафтагина таомилдагидек овқатланишга аранг етади, холос.

Ҳатто мана шу санаб ўтилганларнинг ўзиданоқ хулоса чиқариш мумкинки, Россия талабаларининг сабр-тоқати ва чидами тугаб бораяпти. Улар Борис Николаевичнинг биринчи сонли фармонида эндиликда аччиқ киноя кўрмоқдалар. Талабалар касаба уюшмаларида бундан бир неча кун аввал Г. Бурбулис ҳам бизни мазах қилди, деб ҳисоблашмоқда. У, ниҳоят, ижтимоий ҳимоялаш чоралари ҳақидаги ҳукумат қарорига имзо чекди. Бироқ қарор матни ғалати қилиб ўзгартирилди. Стипендиялар ҳамда талабалар иш ҳақининг жамики шакллаupdated ридан даромад солиғи ушлашни бекор қилишга доир модда тушиб қолибди. Аксинча, бошқа модда янгича талқинда пайдо бўлди. Талабалар астойдил талаб этишган қарорда стипендиялар ва турли хил тўловларнинг умумий миқдори Россиядаги меҳнат ҳақининг энг паст чегарасидан ошиб кетиши ман этилганди.

Айтганча, Ўзбекистон ваколатхонасида йигит ва қизларни мухтор вакилнинг ўзи қабул қилди. Бинобарин, у Тошкент талабаларининг стипендиялари ошириб 450 сўмга тенг бўлганини таъкидлаб ўтди. Бунинг устига республикадаги нарх-наво ҳам Москвадагига нисбатан икки-уч баравар пастроқ...

Вадим ГОРШЕНИН.

(«Правда» рўзномасининг 22 январь сонидан).

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг қарори

1992 ЙИЛДА РЕСПУБЛИКА ДЕҲҚОНЧИЛИК ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ АСОСИЙ КЎРСАТКИЧЛАРИ ВА ДЕҲҚОНЧИЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ ЕТИШТИРИШНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Деҳқончилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтиришни рағбатлантириш, республика халқ хўжалиги ва аҳолисининг унга бўлган эҳтиёжларини таъминлаш мақсадида, шунингдек, жамоа хўжаликлари, давлат хўжаликлари ва бошқа деҳқончилик хўжаликлари корхоналарининг иқтисодий аҳволини мустаҳкамлаш, бозор муносабатларига ўтиш шароитида деҳқончилик хўжалиги ходимлари моддий манфаатдорлигини оширишни кўзлаб, Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг, вилоят бошқарув органларининг, Иқтисодиёт комитетининг, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг, Сув хўжалиги қурилиши давлат комитетининг, Ўрмон хўжалиги давлат комитетининг, Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг, «Узплодоовошвинпром» концернининг, «Узкоопзаготторг» бирлашмасининг Ўзбекистон Республикаси бўйича 1992 йилда деҳқончилик маҳсулотлари, хом ашё тайёрлаш ҳажмлари ва уларни етказиб бериш учун давлат буюртмаси тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, 1992 йилда жамоа хўжаликлари, давлат хўжаликлари ва бошқа деҳқончилик корхоналари пахта толаси, пилла, дон, шоли, қуруқ мевалар, чорва мол, парранда, сут, тухум бўйича белгиланган топшириқнинг 85 фоизини ҳамда мева-сабзавот маҳсулотлари ва картошка бўйича белгиланган топшириқнинг 50 фоизини энг юқори даражаси аниқлаб қўйилган харид нархларида республика жамғармасига етказиб берадилар.

Белгиланган топшириқдан қолган маҳсулотнинг қисмини ва топшириққа қўшимча равишда олинган маҳсулотни етиштирувчиларнинг ўзлари хоҳишларига кўра шартномавий (эркин) харид нархларда сотадилар.

3. Давлат буюртмасига биноан етказиб бериладиган озиқ-овқат ва техник аҳамиятидаги деҳқончилик маҳсулотлари асосий турларининг аниқлаб қўйилган энг юқори даражадаги харид нархлари тасдиқлансин.

Ўзбекистон Республикасининг Давлат нархлар комитети энг юқори даражаси аниқлаб қўйилган янги харид нархларининг миқдор кўрсаткичларини 10 кун муддат ичида белгилаб олсин.

Мазкур иловаларда ҳисобга олинмаган деҳқончилик маҳсулотларининг бошқа турларига (пахтадан ташқари) шартномавий (эркин) харид нархлари белгиланади.

4. Республиканинг тайёрлов ташкилотлари ушбу қарорга мувофиқ деҳқончилик маҳсулотлари ва хом ашё харид қилиш тўғрисидаги шартномаларга зарур аниқликлар киритсинлар.

5. Ўзбекистон Республикасининг Қишлоқ хўжалик вазирлиги, Сув хўжалиги қурилиши давлат комитети, Ўрмон хўжалиги давлат комитети, Қишлоқ хўжалик фанлари академияси, «Узплодоовошвинпром» концерни, «Узкоопзаготторг» бирлашмаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва маҳаллий бошқарув органлари:

1992 йилда Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларнинг деҳқончилик хўжалигини тахминий ривожлантиришнинг йиғма кўрсаткичлари бўйича зарур материалларни 1992 йилнинг 15 февралигача республика комиссиясининг кўриб чиқиши учун тақдим этишлари;

жамоа хўжаликлари, давлат хўжаликлари, маҳаллий қишлоқ хўжалик органлари раҳбарлари ва мутахассисларининг диққат-эътиборини чигит ҳамда бошқа қишлоқ хўжалиги экинларини алмашлаб экиш схемаларига мувофиқ жойлаштириш, сабзавот ва озуқа экинлари майдонларининг қисқаришига йўл қўймаслик, боғ, токзорларни қатъий ҳисобга олиш зарурлигига қаратишлари;

деҳқончилик маҳсулотлари етиштириш ҳажмларини кўпайтириш ва улардан оқилона фойдаланиш, хўжалик юритишнинг янги шакл ва усулларини — деҳқон (фермер) хўжаликларини, хўжаликлар ичидаги ва бошқа кооперативларни жорий этиш борасидаги ишларни ҳамма жойда авж олдиришлари зарур.

6. Шу нарса белгилаб қўйилсинки, деҳқончилик маҳсулотлари ва хом ашёни республикадан ташқарига олиб чиқиб кетиш асосан республика корхоналари, хўжаликлари ва аҳолиси катта тақчилликни сезаётган озиқ-овқат, халқ истеъмоли моллари ва ишлаб чиқариш-техника аҳамиятидаги маҳсулотларни бартер йўли билан айирбошлаш асосида шартномаларга биноан амалга оширилади.

7. Деҳқончилик корхоналарига, тайёрлов ташкилотларига, кооперативларга, деҳқон (фермер) хўжаликларига, ижарачиларга, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгаларига ҳамда фуқароларга деҳқончилик маҳсулотлари ва хом ашё олиб чиқиб кетиш учун рухсатнома Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг, маҳаллий бошқарув органларининг махсус комиссиялари томонидан берилиб, «Узплодоовошвинпром» ва «Узкоопзаготторг»нинг вилоят бўлимларида рўйхатга олинади.

Қуруқ сабзавотларни, кишмиш ва майиз, мева-сабзавот консерваларини, жумладан, томат-пастани ва вино маҳсулотларини олиб чиқиб кетиш учун рухсатнома фақат Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги республика комиссияси томонидан берилади.

8. 1992 йилнинг 1 февралидан бошлаб республикадан ташқарига олиб чиқиб кетиладиган деҳқончилик маҳсулотлари учун пошлина жорий этилсин.

Белгилаб қўйилсинки, пошлина даврлар бўйича ҳар тоннаси учун сўм билан ундириб олинади: I давр — январь — апрель, II — май — июнь, III — июль — сентябрь — ва IV давр — октябрь — декабрь..

9. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги, Давлат бош солиқ бошқармаси деҳқончилик маҳсулотлари ва хом ашёни республикадан ташқарига олиб чиқиб кетиш учун пошлинани ҳисоблаб чиқиш ҳамда тўлаш тартибини бир ҳафта муддат ичида банкларга ва солиқ инспекцияларига етказишлари зарур.

10. Вазирлар Маҳкамасининг, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг, маҳаллий бошқарув органларининг махсус комиссиялари берган рухсатнома; пошлина тўлаганлиги тўғрисидаги ҳужжат; корхоналар, жамоа хўжаликлари, давлат хўжаликлари, ташкилотлар ва муассасалар учун — хизмат кўрсатувчи банк бўлимининг тўлов кафолат ҳужжати; фермерлар, ижарачилар, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгалари ва бошқа фуқаролар учун жамғарма банкининг паттаси деҳқончилик маҳсулотлари ва хом ашёни олиб чиқиб кетиш учун асос бўлиши белгилаб қўйилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Ички ишлар вазирлиги, Давлат бош солиқ бошқармаси, Давлат статистика комитети 15 кун муддат ичида деҳқончилик маҳсулотлари ва хом ашёни республикадан ташқарига олиб кетиш учун рухсатноманинг бир хилдаги формасини, шунингдек, уни расмийлаштириш ва топшириш тартиби тўғрисидаги Низомни ишлаб чиқиб, тасдиқлашлари ҳамда уларни маҳаллий бошқарув органларига етказишлари зарур.

11. Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси, Ўзбекистон фуқаро авиацияси бошқармаси, Ўзбекистон Республикаси Автомобиль транспорти вазирлиги транспорт воситаларини бериш чоғида ушбу қарорнинг 6—10-бандларига қатъий амал қилишлари шарт.

12. Ўзбекистон Республикасининг Ички ишлар вазирлиги транспортнинг барча турларида деҳқончилик маҳсулотлари ва хом ашё республикадан ташқарига олиб чиқиб кетилишида тартиб таъминланиши устидан қаттиқ назорат ўрнатиши зарур.

Рухсатнома ва пошлина тўланганлиги тўғрисидаги патта бўлмаган тақдирда маҳсулотни республикадан ташқарига олиб чиқиб кетиш тақиқланади ва у «Узкоопзаготторг»нинг тайёрлов ташкилотларига топширилиши лозим.

13. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, маҳаллий бошқарув органлари ва Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг органлари республика ичкарисида деҳқончилик маҳсулотлари ва хом ашё монесиз ташилишини ҳамда уларнинг Тошкент шаҳрига етказиб берилишини таъминласинлар.

14. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг 1991 йил 5 апрелдаги 89-сон, 1991 йил 29 июндаги 180-сон, 1991 йил 20 июлдаги 196-сон қарорлари ўз кучини йўқотган деб топилсин.

15. Мазкур қарор қандай бажарилаётганлигини назорат қилиш вазифаси Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ И. Ҳ. Жўрабековга топширилсин. Унинг амалга оширилиши 1992 йил апрелида кўриб чиқилсин.

Вазирлар маҳкамасининг раиси И. КАРИМОВ.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг қарори

ДАВЛАТ ДЕҲҚОНЧИЛИК КОРХОНАЛАРИГА МОЛИЯВИЙ ЁРДАМ БЕРИШ ВА УЛАРНИНГ ХЎЖАЛИК ЮРИТИШ ШАКЛЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Деҳқончилик хўжаликлари ташкилотларига каттагина моддий, техникавий ва молиявий ёрдам берилганига қарамай, бир қанча давлат хўжаликларида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши етарли даражада олиб борилмаяпти. Ялпи маҳсулот ниҳоятда секинлик билан ўсмоқда, унинг таннархи ҳамон юқорилигича қолмоқда. 76 хўжалик ҳисобот йилини 46 миллион сўм зарар кўриб, банк қарзлари ва таъминотчилардан 14_1 миллион сўм қарздор бўлиб якунламоқда.

Айни вақтда кооператив мулкчилик шаклидаги хўжаликлар — жамоа хўжаликлари анча дурустроқ яшай олишини ва давлат хўжаликларига нисбатан ўз афзаллигини кўрсатди. Уларда асосий экинлар ҳосилдорлиги давлат хўжаликларига қараганда учдан бир ҳисса, фонд самарадорлиги эса икки баравар юқоридир. Барча жамоа хўжаликлари фойда кўриб хўжалик фаолиятини юритмоқдалар, ижтимоий-маиший ва ишлаб чиқариш базасини муваффақиятли ривожлантирмоқдалар.

Бозор муносабатларига ва кўп тармоқли иқтисодиётга ўтиш қишлоқда хўжалик юритиш шаклларини тубдан ўзгартиришни тақозо этади.

Деҳқончилик хўжалиги ишлаб чиқариши самарадорлигини ошириш, зарар кўраётган ва паст рентабелли давлат хўжаликлари ҳамда бошқа давлат деҳқончилик корхоналарининг молиявий аҳволини соғломлаштириш, самарали, ижтимоий соҳага йўналтирилган иқтисодиётни барпо этиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг, вилоят Кенгашларининг, Ўзбекистон Республикаси Деҳқонлар уюшмасининг, давлат хўжаликлари раҳбарларининг, Қишлоқ хўжалик вазирлигининг, Сув хўжалиги қурилиши давлат комитетининг, «Узплодоовошвинпром» концернининг, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг зарар кўриб ишлаётган ва паст рентабелли давлат хўжаликларини ҳамда бошқа давлат деҳқончилик корхоналарини 1992 йилнинг 1 мартигача жамоа хўжаликларига, кооперативларга, ижара ва фермер хўжаликларига айлантириш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

2. Банкнинг узоқ муддатли қарзлари, шунингдек, банкдан олинган қарзлар, таъминотчилардан ва пудрат ташкилотларидан муддати ўтиб кетган қарзлар бўйича 1991—1992 йиллардаги қарздорлик зарар кўриб ишловчи ва паст рентабелли давлат хўжаликлари ҳамда бошқа давлат деҳқончилик корхоналари ҳисобидан ўчирилсин.

Белгилаб қўйилсинки, зарар кўриб ишловчи ва паст рентабелли хўжаликларнинг қарзи улар бошқа мулкчилик шаклига ўтказила борган сари уларнинг ҳисобидан ўчирилади.

3. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги 1991 йилнинг хўжалик фаолияти якунларига кўра, давлат хўжаликлари ва бошқа давлат деҳқончилик корхоналарининг ҳисобидан ўчирилган зарарнинг ўрнини қоплаш манбалари тўғрисида, пул билан таъминловчи банклар эса банк қарзлари бўйича, таъминотчилардан ва пудрат ташкилотларидан қарздорликнинг хўжаликлар ҳисобидан ўчирилган маблағни қоплаш ҳақида 10 кун муддат ичида таклифларни киритиши зарур.

4. Ўзбекистон Республикасининг Қишлоқ хўжалик вазирлиги, Сув хўжалиги қурилиши давлат комитети, «Узплодоовошвинпром» концерни, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академияси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, маҳаллий бошқарув идоралари бундан буён давлат томонидан берилган катта молиявий мададни эътиборга олиб, бозор муносабатлари шароитида барча давлат деҳқончилик корхоналарининг рентабелли ишлашини таъминлаш, қишлоқда хилма-хил мулкчилик шаклларини — ижара, деҳқон (фермер) хўжаликлари ҳамда бошқа хўжаликларни жадал ривожлантиришга ҳар томонлама кўмаклашиш юзасидан дарҳол чора-тадбирларни амалга оширишлари, бундан кейин қарзларни ҳисобдан ўчириш мўлжалланмаслигини назарда тутишлари зарур.

Вазирлар маҳкамасининг раиси И. КАРИМОВ.

БАЙНАЛМИЛЛИЙ МАДАНИЙ МАРКАЗ

Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар маҳкамаси «Республика байналмилал маданий маркази тўғрисида» қарор қабул қилди. Шу қарорга биноан республика Маданият вазирлиги ҳузуридаги миллатлараро маданият маркази ўзгартирилиб, республика Байналмилал маданий марказига айлантирилди. Собиқ СССР халқлари дўстлиги музейи негизида Ўзбекистон халқлари дўстлиги уйи барпо этилди, бу уй республика Байналмилал маданий марказининг таркибий бўлими бўлади.

Республика Байналмилал маданий маркази зиммасига маданият марказларининг фаолиятига раҳбарлик қилиш ҳамда Ўзбекистонда истиқомат қиладиган миллий гуруҳларнинг маданий эҳтиёжларини ўрганиш ва қондиришда давлат идораларига ҳамда жамоат ташкилотларига кўмаклашиш вазифаси юклатилди.

Ўзбекистон Республикасида яшаб турган миллий гуруҳларнинг хилма-хил маданий, маънавий ва тил соҳасидаги талаб-эҳтиёжларини аниқлаш, ўрганиш ва шу талаб-эҳтиёжларни қондиришга, халқ урф-одатлари, анъаналари, расм-русумларини сақлаб қолиш ҳамда ривожлантиришга кўмаклашиш — маданий марказ фаолияти соҳасига киради.

Марказ таркибида барпо этилган Ўзбекистон халқлари дўстлиги уйининг вазифалари республикада яшовчи халқларнинг дўстлигини, миллий ҳис-туйғуларни, маданий анъаналарни астойдил ҳурмат қилиш асосида улар ўртасидаги ҳамжиҳатлик ва ишончни тарғиб қилишдан, миллатлараро муносабатларни уйғунлаштиришга ҳар томонлама кўмаклашишдан иборат. Бу вазифаларни амалга ошириш учун Ўзбекистон халқлари дўстлиги уйида миллий тилларни ўргатувчи илмий-усулий кабинет, байналмилал дўстлик клублари, турли халқларнинг тилларидаги адабиётлар, мустақил давлатлар ҳамдўстлигининг вақтли матбуоти фондига эга бўлган кутубхона ва қироатхона, кинолекторий билан биргаликда кинозал, лекторий билан бирга мусиқа тинглаш хонаси, халқларнинг санъат асарларини, халқ ижодиётини намойиш этувчи кўргазма зали ташкил этилади.

Ўзбекистонда ишлаб турган 54 та миллий ва байналмиллий марказларга ўз жойига бориб амалий ва усулий ёрдам бериш, уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириб туриш каби жуда муҳим вазифа ҳам республика марказининг зиммасига юклатилган.

Байналмилал-миллий маданий марказ Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигидаги ва чет эллардаги миллий ҳамда байналмилал маданият марказлари билан алоқа ва ҳамкорлик ўрнатиш ҳамда ривожлантиришни ҳам кўзда тутади.

(ЎзТАГ).

Бозор иқтисодиёти муаммолари

ПУЛ, КУПОН, ИМКОНИЯТ

Инсон ҳар нарсага кўникиб кетар экан. Мана, савдода купонлар ишлатила бошлаганига ҳам бир неча кун бўлди. Олди-бердининг янгича усулига ўрганиб қолдик. Аммо бу соҳада тушунмовчиликлар, муаммолар талайгина. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси умумий иқтисод бўлимининг мудири Ш. Р. ҒАФУРОВ билан суҳбатимиз шу ҳақда борди.

— Шуҳрат Рашидович, гапнинг очиғи, купонлар жорий этилгач, пала-партишликлар авжига чиқади, деб кутган эдик. Бироқ аниқ ва кенг тушунтиришлар олиб борилгани туфайли «купонлаштириш» нисбатан уюшқоқлик билан ўтди. Айни пайтда муаммолар ҳам йўқ эмас...

— Ҳа, муаммолар кўп. Биз иложи борича уларни тезроқ ҳал этиш, ўз муносабатимизни билдириш, тегишли тушунтиришлар беришга ҳаракат қилмоқдамиз. Бу масалага матбуот ҳам дарҳол киришиб кетгани яхши бўлди.

Сиз таъкидлаб ўтганингиздек, умуман олганда бу тизим мана ишлай бошлади, тобора тезлигини оширмоқда...

— Бизнинг купон тизимимизнинг, масалан, Украинада жорий этилганидан қандай фарқи бор?

— Ўзбекистонда бу тизимни жорий этишдан олдимизга қўйилган асосий вазифа ўз миллий валютамизни чиқариш учун бир зумдаёқ истиқбол яратишга уриниш эмас, мақсад бошқа — истеъмол молларининг республика ҳудудидан ташиб кетилишини чеклаш учун аниқ шарт-шароит вужудга келтириш. Агар нарх-навонинг эркинлаштирилиши жумладан жуда катта миқдорда ётиб қолган пулларни оборотга киритишга даъват этилган бўлса ҳамда бундай ҳолат ўз навбатида ишлаб чиқаришни ривожлантириш, бозорларни моллар билан сероб қилишга имкон туғдирса, купонлар бозорни қашшоқлашувдан сақлашга қаратилган чорадир. Бунинг устига бозор нархлари жорий этилганига қарамай, улар республикамизда бошқа жойлардагига нисбатан анча пастлигича қолмоқда. Бу республика Президенти ва парламентининг янги иқтисодий моделга ўтиш пайтида муқаррар ҳисобланадиган ортиқча сарф-харажатлардан аҳолини ҳимоялашга мумкин қадар кафолат беришга қаратилган қатъий йўли самарасидир.

— Энди, Шуҳрат Рашидович, муштарийларимизда пайдо бўлган аниқ саволларга ўтсак. Уларнинг аксарияти бир мавзуга келиб тақалаяпти. Турли хил қўшимча тўловлар, айтайлик, биз, журналистларга бериладиган гонорар, кўпчилик оладиган қўшимча ҳақ, товон пули, нафақа ёки ўриндошлик йўли билан ишлайдиган маоши купонлар билан қай тарзда таъминланади?

— Биз бу тизимни жорий этаётганимизда купон ва пул бериш пайтида бирликка риоя қилишга, яъни бирини иккинчисидан ажратиб қўймасликка ҳаракат қилдик. Ходим у ёки бу тарздаги пул мукофотини олаётганда қоида тариқасида унга тегишли миқдорда купонлар ҳам берилиши лозим. Бу гап ўриндошлик йўли билан ишлайдиганларга тааллуқли эмас. Уларга купонлар фақат асосий иш жойларидан берилади, бироқ тегишли ҳужжат билан тасдиқлангач, ўриндошлик учун олинган иш ҳақи ҳам ҳисобга киритилади.

— Қиммат молларни сотиб олишда қандай бўлади? Масалан, Президентнинг ер майдонлари ажратиб беришга доир машҳур фармонидан кейин якка тартибда уй қуриш кўлами ниҳоятда кенгайиб кетди. Бир куб метр ёғоч-тахта янги нархларда минг сўмдан ортиқ туради. Ёғоч-тахтани қўяверинг, ваннахонага ишлатиладиган кафель ёки полга ётқизиладиган линолеум ҳам бир неча минг сўмга тушади. Шахсий уй қурувчилар бундай пайтда шунча купонни қаердан олишади?

— Афсуски, бинокорлик ашёлари билан чайқовчилик қилиш ҳоллари кўп учраб туради. Ўз эҳтиёжлари учун турли хил қурилиш ашёлари зарур (фақат қурилиш ашёлари эмас, умуман ҳар қандай қимматли товарлар) бўлган кишиларни муҳофаза қилиш учун шундай тизим ишлаб чиқилган: чек бўйича беш минг сўм ва ундан қимматроқ нархдаги ҳар қандай товарни купонларсиз сотиб олиш мумкин. Бироқ чекда эгасининг номи ёзилган бўлади. Кўрамизки, бундай тартиб вужудга келган танқисликдан фойдаланиб, меҳнатсиз даромад орттириб қолишга интилувчиларга маъқул келмаслиги аниқ. Агар киши ўзига зарур миқдордаги қурилиш ашёлари, қиммат турадиган қандайдир танқис товар сотиб олмоқчи экан, бунинг учун етарли жамғармаси бўлса, омонат банкининг чеки ёки нақдсиз ҳисоб-китобдан фойдаланишига нима ҳалақит беради?

Келинг, яна бир кичик ҳисоб-китоб қилиб кўрайлик. Айтайлик, иккита ишловчи, битта нафақадор, битта талаба ва битта ўқувчидан иборат ўртача оила ҳар ойда икки минг сўм атрофида купонларга эга бўлади. Бу кундалик харид учун етарли. Пул тўловлари ва уларни купонлар билан таъминлашнинг мувофиқ тарздаги мақбул варианти топилган, деб ўйлайман.

— Ҳарҳолда кўпчиликни қизиқтиради: купон тизимини яратишнинг бошқа вариантлари ҳам бўлганмиди?

— Ҳа, бўлганди, ваҳоланки, биз бундай тизим вақтинча эканлигига, ҳақиқий бозор иқтисодиётига ўтилгач, у ўз-ўзидан барҳам топишига ишонамиз. Масалан, хизмат кўрсатишнинг барча турларига, яъни транспорт, маиший ҳамда бошқа хил хизматларга (ишлатиладиган ашёларни ҳам қўшган ҳолда) купонлар берилмайди, умумий иш ҳақининг 50 фоизи миқдорида купонлар бериш таклифи ҳам киритилган эди. Лекин фақат 14-вариант қабул қилинди. Қанча иш ҳақига қанча купон мувофиқ келиши ҳақида етарли даражада тушунтиришлар бўлди, шунинг учун ҳам бу масалага муфассал тўхтаб ўтишга ҳожат йўқ, деб ўйлайман.

— У ҳолда, агар сиз эътироз билдирмасангиз, суҳбатимизга ажратилган вақтнинг қолганини қисқача мусоҳаба тарзида ўтказсак. Мен хатлардан олинган қисқа ва лўнда саволларни берсам, сиз эса уларга жавоб қайтарсангиз.

— Марҳамат...

— Республика ҳудудида доимий яшайдиган, аммо бошқа жойда ишлайдиган фуқаролар купонларни қандай қилиб оладилар?

— Қоида тариқасида бундай тоифадаги фуқароларнинг ойлик иш ҳақи республика ҳудудидан ташқарида жойлашган корхоналар ёки ташкилотлардан бир ёки бир неча киши номига пул ўтказиш йўли билан келиб тушади. Алоқа муассасалари ана шу пулларга купонлар берадилар, даромадлар бўйича купонлар ажратишнинг белгилаб қўйилган миқдори шкаласида кўзда тутилган ҳажмларга қатъий амал қилинади.

— Хусусий дўконларда моллар қай тарзда сотилади, купонлар биланми ёки уларсиз?

— Хусусий дўконларда республика ташқарисидан ўз пулларига олиб келинган моллар, яъни бизнинг ресурсларимиз ёки ўзимизда ишлаб чиқарилган буюмлар ҳисобига кирмайдиган товарлар купонларсиз сотилиши мумкин. Базалар, давлат ва кооператив тизимларининг омборларидан олинган жамики моллар хусусий дўконларда купонларга сотилади.

— Агар мен купон ёки купонларни алмаштирмоқчи бўлсам, нима қиламан?

— Ҳар қандай банк бўлимига мурожаат этасиз.

— Штатлар қисқариши натижасида ишдан бўшатилган шахслар купонларни қаердан олишади?

— Бундай тоифадаги шахсларга купонлар аввалги иш жойидан тегишли давр — купонлар жорий этилган кундан эътиборан ишдан кетиш нафақасига боғлиқ тарзда ажратилади.

— Шуҳрат Рашидович, мана шу кичик бир суҳбатимизда мавзу муфассал ёритилмай қолгани аниқ. Купонлар билан ўтадиган ҳаёт янги-янги муаммоларни кўндаланг қилиб қўяди. Аниқ саволлар йиғилиб қолгудек бўлса, бу мавзуга яна қайтишга розилик берасизми?

— Фақат мен эмас, кўплаб ҳамкасбларим, жумладан Иқтисодиёт комитетидаги ўртоқлар, бу тизимни ишлаб чиқишда қатнашган кишилар ҳам купонларни жорий этиш давомида пайдо бўладиган жамики саволларга жавоб беришга тайёрдирлар, деб ўйлайман. Агар керак бўлса, бу мавзуга тез-тез қайтмоғимиз мумкин.

— Рўзномамиз саҳифаларида яна учрашгунча. Барча муштарийлар номидан суҳбатингиз ва тушунтиришларингиз учун миннатдорчилик билдираман.

Суҳбатдош: **Ю. КАЗАЧЕНКО.**

⊙ ҲОЗИРГИ кунимизни компьютерсиз тасаввур этиш қийин. Шундай экан, ундан фойдаланишни пухта эгаллаб олиш зарур. Дўстлик районидаги Файзулла Хўжаев номли 6-ўрта мактабда компьютер синфи ташкил этилган. Мактаб ўқувчилари бу ерда Америкадан келтирилган энг замонавий асбоблар ёрдамида машғулотлар ўтишаяпти.

СУРАТДА: 11-синф ўқувчиси Дилафрўз Мўминова дарс пайтида.

Умарали ХУШВАҚТ олган сурат.

ЎРНИГА ЎРИН

ЛЕНИНОБОД вилоятининг Пролетар районидаги «Москва» жамоа хўжалиги аъзолари ҳар йили айни пишиқчилик даврида шошиб қолардилар. Гарчи мева ёки помидорни кўплашиб йиғиштириб олишса-да, қабул пунктлари, консерва заводлари олдида навбат кутиш туфайли қанча маҳсулот сув бўлиб кетарди. Ўтган ёз ўрик ва помидорнинг харидор назаридан четда қоладиган қисмини хўжаликнинг ўзида қайта ишлашга аҳд қилинди. Бир неча минг шартли банка консерва тайёрланди. Яқинда ана шу маҳсулот РСФСРнинг Красноярск ўлкасига жўнатилди. У ёқдан бунинг эвазига 800 куб метрга яқин ёғоч олинди. Янгиқишлоқдаги уй-жой қураётган хўжаликларга тарқатиб берилди. Натижада юздан ортиқ оила уйини битказиб олди.

Ўринбой УСМОН,
«Халқ сўзи» мухбири.

Шифо масканларида

«ХИЗМАТЧИ» ХИЗМАТДА

«ТОШКЕНТ ДЕНГИЗИ» Ялта сингари мағрибдан машриққача маълум ва машҳур бўлмаса-да, ҳар ҳолда жумҳуриятимиз харитасида ўзига муносиб ўрин эгаллайди. Бир вақтлар овлоқ саналган бесўнақай тепаликлар, тўқайзор жарликлар ўрнида халқимиз шундай улкан Туябўғиз сув омборини бунёд этдики, бу авлодларга бебаҳо эҳсон бўлиб қолди. Қақраган даштларга, қовжираган экинзорларга айқириб сув келди, далалар яшнади, янги-янги боғлар кўкарди. Эл чанқоғи қонди.

Ривоятларга қараганда, бу жойлар номи муқаддас, у авлиёлар руҳига пайваста тилсимот эмиш. Зеро, шундай. Миннатдор халқ янги масканга «Тошкент денгизи» деб жуда монанд ном берди. Азим Тошкентга ҳурмат бажо келтирилди.

Ўша кезлари, зилол денгиз узра шўх тўлқинлар ҳали мавжланмай туриб кўп миллионли пойтахт аҳолиси унинг соҳиллари томон ёпирилиб кела бошлади. Жой танлаш, ер тақсимлаш бошланди. Хуллас, тез орада денгиз қирғоғини ўзлаштириш, кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш кенг қулоч ёйди. Турли қурилишлар авжга минди. Беҳисоб дам олиш уйлари, санаторий-профилакторийлар, тиббий муолажа ва ҳордиқ масканлари, ижтимоий ва бошқа турли хизмат бинолари қад кўтарди.

Ўзбекистон деҳқончилик-саноат мажмуи касаба уюшмасининг дам олиш маскани — «Хизматчи» санаторий-профилакторийси ҳам улкан сув ҳавзасининг сўлим, хушманзара соҳилида қад ростлади. Афсуски, узоқ йиллар бу оромгоҳ ҳузур-ҳаловати ҳаммага баробар насиб этмади. У коммунал хўжалик айрим раҳбар ходимларининг маҳрига тушиб қолди. Улар ўз роҳат-фароғатларини меҳнаткашлар манфаатидан устун қўйишди, қилмишларидан уялишмади.

Ниҳоят, элнинг сабр косаси тўлиб тошди, ҳақ ўз ўрнини топди. Тошкент вилояти деҳқончилик-саноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси комитетининг раиси Камол Шодиметовнинг ташаббуси билан бу ерда қатъий тартиб-интизом ўрнатилди.

— Шифохонамиз моддий қийин аҳволга тушиб қолган эди, — дейди бош врач Хосият Турғунбоева. — Пойтахт вилояти касаба уюшмаси раҳбарларининг катта кўмаги билан мавжуд нуқсонлар бартараф этилди. Даволаш маскани энди чин маънода ўзининг ҳақиқий мижозлари — оддий меҳнаткашларга эшикларини кенг очиб хизмат кўрсата бошлади. Пойтахт вилоятининг турли бурчакларидан келган ишчи-хизматчилар, жамоа хўжаликларининг меҳнатчилари, механизаторлар дам олишаяпти, даво топишаяпти. Бу ерда физиотерапия, игна, биоток, массаж, сув ва бошқа иқлимий таъсир ёрдамида амалга оширилаётган муолажалардан баҳраманд бўлишаяпти.

Тажрибали ва меҳрибон ҳамширалар Раиса Исмоилова, Мавлуда Алибекова, Розия Душаева, Мактуба Усмонова, Васила Шокирова, Раҳима Ваҳобова беморлар атрофида доим парвона. Улар номига ёзиб қолдирилган раҳматномаларнинг саноғи йўқ.

Ўтган йил ёзда санаторий лагерь учун буткул бериб қўйилди. Унда Хоразм ва Қорақалпоғистондан 900 нафар бола уч дапқирда дам олди. Жумҳуриятимиз ҳукуматининг ёш авлод келажаги ҳақидаги дастурига биноан энди ҳар йили иссиқ ёз палласида уч ой бу ерда фақат болалар қувнаб-яйрашади. Бошқа вақт эса меҳнаткашлар ҳордиқ чиқаришади.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ.

СУРАТЛАРДА: шифохонанинг бугунги ҳаётидан лавҳалар.

А. ЗУФАРОВ олган суратлар.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ХАБАРЛАРИ

⊙ **ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА** топилган тальк деб аталган минералдан кабель, лак-бўёқ, резинотехника, кулолчилик, озиқ-овқат, тиббиёт саноатида, қурилиш ишларида фойдаланилади. Қурилиш материаллари лойиҳалаш илмий тадқиқот илмгоҳи олимлари Зинелбулоқдан топилган жинсларнинг таркибини ўрганиб, шундай хулосага келдилар. Зинелбулоқ жинслари устидаги тажриба ишлари «Союзнеруд» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳам муваффақиятли ўтди.

⊙ **ВЕНГРИЯНИНГ** «Ланг», Россиянинг «Альтаир» фирмалари Нукус районидаги Партия XXVII съезди номли давлат хўжалигида қўшма корхона қурадиган бўлдилар.

Корхонада жаҳон андозалари талабига жавоб берадиган томат пастаси ишлаб чиқаради. Венгриянинг «Ланг» фирмаси корхона учун энг замонавий технология асосида ишлайдиган иккита линия қуришни ўз зиммасига олди. У 15 минг тонна маҳсулотни қайта ишлаш қувватига эга бўлади.

Хосият БОБОМУРОДОВА

АЁЛИНГНИ АСРАГИЛ, ЭЛИМ!

ЁХУД КАТТАҚЎРҒОН РАЙОНИДАГИ РАҲИМА ИСЛОМОВА НОМЛИ ЖОМОА ХЎЖАЛИГИ РАИСАСИ, «ЛЕНИНИЗМ» ШЎРО ХЎЖАЛИГИ ДИРЕКТОРИ ВАЗИФАЛАРИДА ИШЛАГАН, БИР ЯРИМ ЙИЛ ТУРМАДА НОҲАҚ АЗОБЛАНГАН МУКАРРАМА МИРЗАЕВАНИНГ БОШИДАН ЎТГАН КУНЛАР

Майсаларинг бўлмасин хазон,
Юлдузларинг талашмасин жон,
Қуёш кўкда йиғламасин қон,
Аёлингни асрагил, элим!

Нимжон майсалар энг аввало аёл кўксида кўкармайдими, юлдузлар унинг кўзларида чақнаб, қуёш унинг бағир ўтидан оловланмайдими?! Аёлсиз уй, аёлсиз кўнгил, аёлсиз замона ҳар доим вайроналикка юз тутмайдими? Шунинг учундирки, бизнинг оқилу мард боболаримиз аёл номига атаб гўзал қасрлар қуришди. «Онамсан, синглимсан, ёримсан»..., «Муқаддас аёл» деб эъзозлашди. Мана энди ўша Момо Ҳаво зотидан бўлмиш муқаддас аёлни таҳқирлашди...

Мукаррама опа ўти ошса совутган, дарди тошса овутган, тўю азасига шерик, бирбири билан тирик элини, одамларини қандоқ севади, уларнинг меҳру ташвишига қоришиб, кўнгил ёришиб яшарди. Юриб эмас, учиб яшарди. Ўзига қанот бағишлаган эл, ер меҳри битмас булоқ, қуламас қоядек туюларди. Гоҳ устози Социалистик Меҳнат Қаҳрамони марҳума Раҳима Исломованинг ўгитларини тинглар, дуосини олар, гоҳ ўзини қийнаётган муаммоларни Шаҳри Раҳматова, Зулайҳо Ҳамидова каби момодеҳқонлар билан баҳам кўрар, гоҳ қирқ қизлар бригадасидаги парилар билан тунаб қолишга тўғри келарди. Эли қанча ишонса, шунча яйраб меҳнат қиларкан, райкомнинг биринчи котиби ўринсиз дўқпўписалар қилгани, сиқув остига олинганини ҳам бағрикенглик билан кечириб юборарди. Янги ташвишлар, режалар билан қуёшдан эрта уйғонарди. Икки-уч насосини ишлата олмай, икки оёғи бир этикка тиқилганда додлаб юрганлар кўп эди. Мукаррама опанинг хўжалигида етмишта насос ишлар, бир қатра сув ҳам ўз ихтиёри билан эгатларга оқмасди. Барибир улар йиллик режани ноҳияда биринчи бўлиб ўринлатар эдилар.

...Парвози баланд Мукаррама опа кейинги кунларда негадир кўп босинқирар, тушларида нуқул чуқурга қулаб тушарди. Ёмон тушлар ортидан ёмон кунлар бошланди. Ҳар куни терговга чақириб, тинка-мадорини қуритишарди. Терговдан бўшаб уйга — бир ойлик ўғилчаси Озоджону, етмиш ёшли онаси ёнига шошилади. Улардан бирров хабар олиб даласига, қадрдон одамлари ёнига чопади. Терговда чил-парчин бўлган кўнгил билан муҳтож дилларга меҳр тутади. «Одамнинг боши тошдан экан-ей», — ўйлайди у, тинимсиз чопа-чоплар билан қулаб қолмаганига ҳайрон бўлиб.

Ўн учинчи май куни эса ноҳия прокуратурасига чақиришиб, одатдаги терговларини тунги соат биргача чўзишди, сўнг: «Сиз қамоққа олиндингиз», — деб айтишди. Гўё унинг вилоят халқ депутати, ёш болали она эканини унутишди. Қонуншунослар қонунларига икки бора хиёнат қилишди. Опанинг тўрт нафар забардаст милиционер йигитларнинг қуршовида турмага олиб кетишди. Бир аёлни тўрт йигит қўриқлашса-я, худдики, ашаддий хавфли қароқчини тутиб олишгани каби. Опанинг қоронғу умри бошланди. Ҳақингни, элингни деб, ўз ороминги, оиланг ҳаловатини унутиб, елиб-югуриб яшаган бўлсангу, эвазига турма азоблари билан ташаккур билдиришса?! Ноҳақлик ва хўрлик азоблари жуда оғир эди...

Турманинг биринчи қаватидаги икки киши учун мўлжалланган кичик хонага еттинчи маҳкума бўлиб қўшилди. Темир каровотлар уч қават қилиб қўйилган, ўтириб бўлмайди, бош тегиб қолади. Цемент полдан зах сувлар сизиб туради. Чўчқа калласи ва ичакларидан тайёрланган бўтқа ва қум зарралари ғижирлаб, суви силқиб ётган қоп-қора кепак нон. Етти аёл, етти тақдир, етти ғам, етти мусибат шу тор, диққинафас, эшикларига қўш қулф солинган хонага қамалган. Мукаррама опа на ўғирлик, на қотиллик қилмаган эди, аксинча, қўлидан келганча бировнинг бошини силаб, бировнинг кўз ёшини артиб юрган эди. Шу дамгача адабиётни севиб, ўзига ёққан шеърларни кўчириб олиб, ёдлаб юргувчи эди. Энди эса, ўзи қўлига қалам олди:

Душман сўзи жоним олди,
Қора нонга куним қолди,
Етмиш ёшида қон йиғлаб,
Уйда онажоним қолди.
Ғам аламда бошим мани,
Оғзимдадур ошим мани,
Кўзларимда ёшим мани,
Уйда болажоним қолди.
Майсалар мени из кўклайди,
Шамоллар қаддин буклайди,
Булутлар йиғлаб йўқлайди,
Қўмсаб далажоним қолди...

Ҳаётда ошиқона яшаб юрган кўнгилдан фарёдлар, додлар тўкилаверди, тўкилаверди. Опа турмада тўлдирган кўк дафтарни варақласам қон бўлиб кетаман. Энг оғир дамларида мададга келган дўст — шеъриятга, энг оғир дамларда ўзига шундай дўстни топа олган аёлга муҳаббатим, ҳайратим ортади...

Терговчи ёш бўлса ҳам, қонунлардан аввалроқ ўша Гдлян усулларини ўзлаштириб олган экан. Аввалига режалар қўшиб ёзиш эвазига ошириб бажарилган, шу туфайли минг-минг сўмлар Сизнинг ҳам чўнтагингизга тушган деб айблашувди. Ўзбекистон жиноят кодексининг 119 — 1, 149, 149 — 1, 155, 153 моддаси 2 қисми, 191 — 1 моддаси 2 қисми билан судга беришган эди. Бунинг устига «пахта иши»га қўшиб, опанинг ўзи ҳам танимайдиган терговчи аёл Жабборовага пора бергансиз, деб туҳмат ҳам қилишди. Терговчи йигит гоҳ: «Жон опа, пора бердим десангиз, шу бугуноқ қўйиб юбораман», деб ялинди, гоҳ кун бўйи оч қўйиб, сумкасига солиб келган сархил таомларни кўз-кўз қилиб, тергов қилади... Инсон шаънини таом билан сотиб олиш мумкин деб ўйлайди, шекилли. Бир куни эса чиройли кийинган, салобатли уч эркакни бошлаб келибди. Уч савлатли эркак «эси йўқ» опага насиҳат қилишга тушишди:

— Хўп, денг, бир оғиз. Жабборовага пора бердим денг. Сиздан нима кетади. Қайтага шу бугуноқ қамоқдан озод бўласиз.

— Эй, сизлар эркакмисизлар, ўзи? Бир бегуноҳ аёлга қандоқ туҳмат қиламан? Қамоқдан-ку озод бўларман, виждон азобидан қандай қутиламан? — озорланди опа.

Ҳийлалари ўтмаган терговчи опани ашаддий жиноятчилар — ўрис аёллар билан ҳам бир камерага ташлаб кўрди, бўлмади. Сўнг опа раҳбарлик қилган хўжаликда ишловчи маъсулларни чақириб, кун бўйи очликда ушлаб, қўрқитиб тергов қилди. Шунда йигитлардан бири, жонидан азоб ўтгани, қўрқанидан «Мукаррама опага уч минг сўм берганман», деб қўйди. Шундан буён ўша йигит опанинг кўзларига тик қарай олмайди. Ўғлидай бўлиб кетган шофёри ҳам секин ўзини тортди. Эҳҳе, бу оғир кунларда қанча дўстлар воз кечишди. Бироқ Меҳр деган туйғуга ҳамма хиёнат қилса ҳам, Она хиёнат қилмас экан. Ёлғиз фарзанд — Мукаррамага ёшлигини, бутун умрини бағишлаган, қизининг шодлиги, ғамидан ўзга ғами, қизидан ўзга жону жаҳони йўқ Ҳикоят момо (жойлари жаннатда бўлсин)ни қизининг бошига тушган кўргуликлар йиқитди. Шу йиқилган куйи уч ярим ойлик Озоджонга қарарди. Аввалига эмаклаб бўлса ҳам гўдакка сут илитиб бериб турди. Бора-бора оёқлари ишламай қолгач, сут солинган шишани қўйнига солиб, кўксининг — аламларга тўла кўксининг тафти билан иситиб, гўдакка тутди. Қўллари ҳам ишламай қолгач, сут солинган идишни оғзида тишлаб, болага тутадиган бўлди. Эшикдан ҳол-аҳвол сўраб кирган қўшниларга: «Мукарраманинг шу эшикдан кириб келганини кўриш учун яшаяпман, бир кўрсам, сўнг оёқлари остида ўлсам ҳам майли», деб зорланарди...

Қонуншунослар ёш болали аёлни қонунсиз қамашгани устига, болани бу хонадондан тортиб олиб, болалар уйига топширмоқчи бўлишди. У кунларда Ҳикоят момо сал-пал бўлса ҳам юриб турган эдилар. «Бу золимлар қизимнинг ўзини-ку олишди, энди боласини ҳам олишадими», дея, қонқақшаб, жовдираб турган гўдакни кўксига босиб, қалбсиз одамлар кўзидан пинҳон бўлиш учун қаёққадир кўчиб кетди... Бир қўлида ҳасса, бир қўлида гўдак билан бемадор, бемажол кампиргина қайси эшикларга бош урғани, кимларнинг марҳаматига сиғиниб шафқат тилагани, ҳар ўтган шапкаликдан қанчалар титрагани бизга номаълум... Анча кунлар ўтиб, гўдак излаб келувчи «олабўжиларнинг» қадами тийилгач, момо ўз ўйига пусиб, яшириниб, ёт нигоҳлардан бекитиб кириб келди.

Қонуншунослар бола билан боғлиқ барча ҳужжатларни ипидан игнасигача текшириб чиқишди. Мукаррама опа бундан икки йил аввал, ҳали «ўзбеклар иши»дан дарак йўқ пайтда, бола олиш учун навбатга ёзилгани маълум бўлди. «Худога шукур, қизларим тўрт нафар, ўғлим Шуҳратжон ёлғиз. Бирор ўғил болага меҳримни берсам, иккаласи жуфт бўлиб юрар...», дегандилар опа ўшанда. Туққан онаси воз кечган йигирма беш кунлик норасидани бағрига олган эди... Тақдир етимликни бир бор раво кўрган гўдакни раҳимсизлар иккинчи бора етим қилишларига сал қолди. Яхшиямки, етмиш ёшдан ошган момонинг кўксида жасорат бор экан...

Мукаррама опа турмада ётган кезларида қизлари, ўғли, келини, турмуш ўртоғининг ёзган хатларида энг асосий фикр — Озод ҳақида бўларди. «Аяжон, ташвишланманг, Озоджон ўйнаб-кулиб юрибди», «Озодингиз бирам шўх бўлган, суратингизни кўрсатиб, ана, аям дейди,» — деб ёзишарди. Бироқ, Шуҳратжон Озодни кўтариб, ҳеч бўлмаса, бир марта эмизиб, беринг, деб ёш болали қозоқ аёлга ёлворганларини, кўкрак сутисиз ўсаётган Озод нимжон, инжиқ эканини, ҳаммалари кичик Озодга қараб, онасини эслаб йиғлашганини, Мукаррама опа ва Озоджон чекишаётган икки азоб бирлашиб, катта ғамга айланганини ёзишмасди, асло! Онажон, ўзингизни авайланг, асранг, яхши кунларимизга асранг, деб ўтинишарди.

Дарвоқе, Мукаррама Мирзаевани тергов қилиш жараёнидаги ёзувлар катта китобга айланди. Қанча вақт умр, асаблар беҳуда сувларга оқиб кетди. Бировларни кийимга, либосга ўрайман деб жонҳалак бўлган аёл ўзи уқубатдан либослар кийди...

Йўқ нарсадан ҳам кўп нарса ясаса бўларкан-а? Охир-оқибат нима бўлди? Ўзбекистон Олий судининг қарорига кўра таркибида жиноят состави бўлмагани сабабли, Мукаррама Мирзаеванинг устидан қўзғатилган иш ётқизилди. У айбсиз деб топилди. Опанинг ўтган давр мобайнидаги иш ҳақи ундириб берилди. Кимдан? Бойлиги уммон давлатдан-да! Нотўғри жавобгарликка тортганлардан эмас, албатта!

Бу вақт ичида эса чекилажак азоблар чекилиб бўлинди. Ҳеч ким сиз аёл экансиз, соғлигингиз заиф экан, деб, раҳм-шафқат қилмади ҳам. Кунлардан бир кун оператив группа аъзоларидан бири Мелиев Мукаррама опага бақирди:

— Сени ертўлага ташлайман, қурт-қумурсқаларга ем бўласан, чириб кетасан!

— Менинг ортимда халқим бор, болаларим бор. Ҳақиқат юзага чиқар. Сенинг гапинг билан ўлмайман, яшайман!, — деди опа.

Мукаррама опа айтганидай бўлди. Ўғли Шуҳратжон адолат излаб кирмаган эшик қолмади. Опа бир йилу тўрт ой Каттақўрғон турмасида, икки ой Тошкентда аёллар қамоқхонасида бўлди. Радиода: Маҳкума Мирзаева, буюмларингиз билан келишингиз сўралади, — деб эълон қилишди.

— Эй, худо, яна бошқа турмага кўчиришадими, — дея хавотирда буюмларини қўлтиқлаб келаётган опани дарвоза олдида ўғли, қизлари, эри турмадан озод қилингани ҳақидаги қарорни ушлаб кутиб туришарди. Дийдорга интиқ юраклар ғалаёни, кўз ёшлар, шукурона айтишлар ҳар қандай кузатувчи юрагини зириллатарди. Қизлар онасини ҳаммомда бутун ғуборлардан поклаб чиқишган бўлса, Шуҳратжон сартарошхонага етаклади. У ерда ишловчи қизга тайинлади: «Онамнинг сочлари оқаргани билинмасин. Ўзи эса хонадан жилмай ўргатиб турди: «Қаранг, мана бу ерида қолди», Сартарош қиз онасининг сочларини бўяшга олиб келган ўғилни биринчи марта кўриб, ажабланар эди. Мукаррама опа ўғлининг қилиқларига юзи кулиб, ичи қон йиғлар эди:

— Воҳ, онасининг ғам чекканини рақибларга кўрсатгиси келмаган болам-а, суянчим-а, орим-а, ғуурим-а...

Ярим тунда Каттақўрғоннинг ланг очиқ турган дарвозасидан собиқ раиса, собиқ маҳкума, эндиликда озод аёл Мукаррама Мирзаева кириб келганида яна бир мўъжиза рўй берди—қўлсиз, оёқсиз бўлиб тўшакда ётган она—Ҳикоят момо қизи ҳузурига девор ушлаб, ўзи юриб чиқди. Қизини қучоқлаб, бир ярим йилдан бери ичига солиб келган дардларини айтиб-айтиб йиғлади. О, бу сўзларни такрорламоққа журъатим йўқ менинг. Осмон, сен йиғла! Замин, сен йиғла! Сиз йиғламанг, дарахтлар, сен йиғла булут! Фақат она деган буюк зот йиғламасин. Эй ҳаёт, шу муштипар кампирда нима қасдинг бор эдики, бунча ситамлар қилдинг? Аламлар онага ўз ҳукмини ўтказиб улгурган экан. Қизи озод бўлгач, кўп яшамади. Ҳақиқатни кўриб, ҳаққа ишониб, қизи Мукарраманинг қўлларида жон берди... Она замона бошига тушган катта кулфатнинг қурбонларидан бири бўлди. Бироқ у Гдлян ким, ўзимизнинг гдлянчалар кимлигини, «ўзбеклар иши»ни билмасди, аммо сезгир қалби катта ноҳақлик юз бераётганини билиб қақшарди,..

СУРАТДА: Мукаррама Мирзаева устози, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Раҳима Исломова (марҳума) билан.

Опа илгари ўзи раиса бўлган колхозда аввалига уруғчилик агрономи бўлиб, ҳозирда маданият ишлари бўйича раис муовини бўлиб ишламоқда.

Мукаррама опа ўн йилга яқин Раҳима Исломова номли жамоа хўжалигида раис, уч йил «Ленинизм» шўро хўжалигида директор бўлиб ишлади. Бирга ишлаганлар опанинг бағри кенглиги, тадбиркорлиги, зукколиги, ишлаб чарчамаслигини унутишгани йўқ, Ҳамон опа билан ишлашни қўмсашади. Бир йигит қирқ йилда бино бўлади, дейишади. Бир аёлчи? Оила раҳбари-чи? Элининг тилини, дилини, ерининг оби-тобини яхши биладиган тайёр бошқарувчилар кўп эмас-ку. Шуни яхши тушунган, Мирзаеванинг юртига қилган хизматларини унутмаган Каттақўрғон ноҳия советининг раиси Муяссар ака Шодиев доимо опанинг кўнглини кўтариб, аҳволини сўраб туради. Бироқ эли-чи, халқи-чи? Ахир аёл ҳолида кимлар учун, нималар учун жафо чекди? Баъзан меҳнаткашларнинг, биз яна опа билан ишлашни истаймиз, деган овозлари эшитилиб қолади. Шу фикрни бaралла айтадиган фурсат келди.

Дарвоқе, жумҳурият Олий суди Мукаррама Мирзаевани батамом айбсиз деб топди ва илгариги ишига ёки шунга тенг ишга тиклаш ҳақидаги қарорини чиқарди. Қамоқда ноҳақ ўтирган вақти учун тўла иш ҳақини ундириб берди. Мана, дунёда диёнат, адолат ўлмаган экан. Шу ўринда бир аёлни ёқловчи аёл сифатида озгина арзим бор. Токи бундай кун яна қайтиб ўзга аёл бошига тушмасин, дейман. Эл бошига кулфат тушганда ҳамиша ҳимояга эркаклар отланишган. Энг оғир юкни забардаст елкаларида улар кўтаришган. Бу не ҳолки, кечаги гирдобга аёлни ҳам тортишди, Гдлян билан Иванов келиб, Мирзаевани қамоққа ол, дейишмаганди-ку. Бу ишни уларнинг ноғорасига ўйнаган ўзимизникилар қилишди. Катта элга она бўлиб келган аёлнинг обрўси, шаъни ҳақида ўйлаб ҳам кўрилмади. Жамият, замон ободлиги, тараққиёти, маданияти ҳамиша аёлга бўлган муносабат билан ўлчанган. Бобомиз Темур ва унинг ўғиллари даврида энг гўзал боғлар, қасрлар аёлларга атаб барпо қилинган. Адолатпешалиги туфайли уларнинг салтанати мустаҳкам бўлган. Аёлини дорга тортмаган, зиндонга солмаган. Аёлни гул билан уриш ҳам гуноҳ, дейишади доно ҳиндлар. Эртасига ёруғ юз билан бориш орзусидаги, Алпомиш ва Рустамлар туғилишини кутаётган эл аёлини хўрламайди. Аёлини асрайди:

Ишлари ўнг бўлсин эркакнинг,

Елкаси чўнг бўлсин эркакнинг,
Кийгани тўн бўлсин эркакнинг,
Аёлингни асрагил, элим!
Бешигингга ўғил белансин,
Ойлар сендан омад тилансин,
Ғанимларинг куйсин, эланcин,
Аёлингни асрагил, элим!
«Эр — пир», деб қўл узатган ҳам шул,
Айбинг ёпган, тузатган ҳам шул,
Ғолиб йўлга кузатган ҳам шул,
Аёлингни асрагил, элим!
Номинг ёмон сўздан қўрийди,
Ҳар хил нопок издан қўрийди,
Боғларингни куздан қўрийди,
Аёлингни асрагил, элим!

Ҳа, айтганча, яқинда Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги вазирлигидан Каттақўрғон ноҳиясига «Аввалги лавозимга тиклаш ҳақида» мактуб келган. Унда шундай жумлалар бор: «ССЖИ Олий Кенгаши Раёсатининг 1981 йил 18 майдаги Фармонига биноан, қонунсиз ҳукм қилингани туфайли ишдан бўшатилган шахсга лавозими ёки унга тенг бошқа иш берилиши лозим». Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги вазирлиги опани ўз лавозимига тиклашни тавсия қилган ва сўраган. Бу гапга Мукаррама опанинг қадамларига муҳтож далалар, меҳрига муҳтож одамлар ва бошлиқлар нима дейишар экан-а?! Ҳақ жойида қарор топармикин?

Нусфатулло ЖУМАЕВ

ФЕРУЗ

Сарой адабиётига бир назар

Огаҳий қасидаси йирик пандомуз асар бўлиб, уни бошдан-оёқ тинглаш катта сабру тоқатни талаб этарди. Юксак мавқеда туриб айтилгун бу улуғвор ўгитларни хонлик ғурурига берилмаган хокисор инсонгина уқиб ўз сайратига сингдириши мумкин эди.

Қасида:

Аё, хусрави маъдалатдастгоҳ,
Нажобат сипеҳрида рахшанда моҳ,
Шаҳаншаҳлиқ ўлсун муборак санго,
Мададкор тангри таборак санго,

сингари табрик сўзлари билан бошланса-да, бундай тантанавор руҳ дастлабки сатрлардан нарига ўтмайди. Табрик оҳанглари Муҳаммад Раҳимхони сонийнинг отаси Саййид Муҳаммадхон вафотига таъзия, таскин-тасалли сўзларига уланиб кетади:

Бўлуб лутфи ҳақ доимо носиринг,
Малул ўлмасун бир нафас хотиринг,
Ато сўгидин бўлма андуҳгин,
Кўнгулни бу ғам бирла қилма ҳазин,
Қилиб сабр бирла сукун ошкор,
Бори ҳолда сабр қил ихтиёр.

Хонга оталарча ғамхўрлик юзасидан тап тортмай тасалли беришга ҳар кимнинг ҳадди сиғмас, бу Огаҳий обрўйигагина лойиқ юмуш эди. Мақтовни бу қадар қисқа қилиб, дафъатан таскин- тасаллига ўтиб кетиш инсон руҳига таъсир этиш воситаси, бадиий усул бўлиб, Огаҳий бундан маҳорат билан фойдаланган.

Ёш Муҳаммад Раҳимхоннинг итоаткор руҳини жиловлаб олган зукко Огаҳий учи маърифат мулкига етаклайди:

Эшит бу ҳазин бандадин маърифат
Ки, дегум неча манфаатлик нукат.

Маърифий нуктапошликдан эса мақсад ниҳоятда катта эди. Огаҳий олам ва одамнинг яралишидан бошлаб, пайғамбарлару ўтмиш хону беклар тарихидан тортиб, ўз замонасидаги амалдорларгача — бари-барисининг қисматидан адабий сабоқ беради. Бу сабоқнинг заминида мулку миллат манфаатлари, катта йўлнинг бошида турган йўлчини улуғ, тўғри йўлга йўллаш, уни бу машаққатли йўлдаги мушкулотлардан, хатарлардан огоҳлантириш, муҳофаза этишдек муборак муддао ётарди. Огаҳий пандлари халқимизнинг бугунги раҳбарларига ҳам маънавий мўмиёдек асқотадиган сабоқларки, уларни «ўқиб ўтмак, уқиб ўтмак шоиримиз» (Навоий) бўлмоғи лозим.

Аввало, шоир бу қадим дунёда одилу золим, ёвуз ва эзгу... Ҳукмдорлар кўп келиб кетгани, алалоқибат, ҳаммаси қазо ҳукмига тобе бўлганидан огоҳлантиради:

Ки, то қилди мавжуд оламни ҳақ,
Яратди бари хайли одамни ҳақ,
Аларға қилиб ер юзини макон,
Неча навъ неъматлар этди аён.
Тузарга алар ичра расми низом,
Низом этгали адл бирло тамом,
Жаҳон ичра халқ айлади шоҳлар,
Қавиқудрату соҳиби жоҳлар.
Қилиб баъзи лутфу карам ошкор,
Вале баъзи зулму ситам ихтиёр.
Етиб баъзидин элга роҳат басе,
Вале баъзидин ранжи меҳнат басе.
Бўлуб баъзи таҳсини раҳматга тўш,
Вале баъзи нафрини лаънатга тўш.
Бариси кўруб чархи дундин ситам,
Адам сори ночор қўйди қадам.

(Боши 21 ва 22 январь сонларида).

Будур доимо чархи золим иши
Ки, зулмидин асло қутулмас киши.

Огаҳий эзгуга ҳам, ёвузга ҳам тарафкашлик этмасдан, холисона нуқтаи назардан тасвирлайди. Шоҳлар ҳақ томонидан инсонларга адолат билан раҳнамолик қилиш учун яратилганига қарамай, баъзиси лутфу карам кўрсатса, баъзиси зулму ситамни ихтиёр этгани, баъзисидан элга роҳат етса, баъзисидан ранжу меҳнат қайтгани каби далилларнинг ўзёқ янги тождорни ўткинчи дунёда яхшиликка йўлдош бўлишга ундарди.

Муҳаммад Раҳимхони соний адолатли ва комил султон етилиши учун ўтмишдаги барча хонлар қисматидан бохабар бўлиши ҳамда ўзи учун тегишли хулоса чиқариши лозим эди. Шуни билган Огаҳий тарих манзаралари ва хонлар силсиласини талмеҳ санъати воситасида Муҳаммад Раҳимхон хотирасида жонлантиради. Ушбу бадиий жонлантириш жараёнида барча собиқ соҳибқиронларнинг фаолияти, ижобий-салбий хусусияти, хизматлари, қадри, ҳалокати сабаблари аён гавдаланади. Фоже кечмиш таассуротлари янги тахт соҳибини ҳушёрликка чорлайди ва Огаҳий ўгитларини қабул қилишга руҳан тайёрлайди. Ана шундан сўнг кекса тарихнинг зукко мактабидан таълим олган, талай муаррихлар меросини мутолаа этиб, ўзи етук солномалар яратган устоз Огаҳий салтанат камолотининг муҳим шартларини уқтиришга киришади:

Бугун, подшоҳо, санга салтанат
Берибдур худо кўргузуб марҳамат,
Агарчи бу иш бас оғир юкдурур,
Ғаму меҳнати неча турлукдурур,
Ўзингни бу юк чеккали чоғлағил,
Камар белга ҳиммат била боғлағил.
Бу ишнинг камолиға толиб эсанг,
Онинг боиси не экандур, десанг,
Дегай бир-бир они бу ошуфтаҳол,
Топар салтанат неча ишдин камол.

Огаҳий сўзларидан англашиладики, у хонликни ҳою ҳавас ва айшу ишрат маснади деб тушунмаган. Халққа раҳбарлик, элу юрт масъулиятининг ниҳоятда оғирлигини билган устоз «бу иш басе оғир юк», «меҳнати неча турлук» эканлигини шогирди Ферузга ҳам уқтиришга ҳаракат қиладики, бу халқ осойиши ҳамда мулк оройишининг кафиллигини олган ҳозирги ҳукмдорларга ҳам нақд фойдали сабоқдир. Баркамол ҳукмдор бўлишнинг асосий шартлари шоир наздида нималардан иборат экан, зеҳн солайлик:

Ки, ҳиммат биридур, шижоат бири,
Адолат биридур, сиёсат бири.
Жалодат бири, бири ғайратдурур.
Саховат бири, бири иффатдурур.
Бири ҳилм келди, бириси ҳаё,
Бири ваъдага айламаклик вафо.

Футувват бири, соф ният бири,
Мурувват бирию ҳамият бири.
Бири шаръ ҳукмига бермак ривож,
Бири куфр дардига қилмоқ илож.
Биридур вуқуф ўғрилар ҳолидин,
Алар илкини кесмак эл молидин.
Бири келди бўлмоқ раиятнавоз,
Масокин, мазлумға чорасоз.
Бири тарбият бирла қилмоқ азим
Аларники, дур некхоҳи қадим.
Бириси сипаҳ кўнглин олмоқдурур,
Карам доми бўйниға солмоқдурур.
Булардин етар салтанатға низом,
Буларсиз ул иш топмас асло тамом.

Аслида, Муҳаммад Раҳимхонга лозим кўрилаётган бу фазилатлар ҳар бир инсонга зарур. Аммо, халқ истиқболини кўзлаган ҳукмдор улардан кўз юмган ҳолда, асло нек муродларига эришолмайди, инқирозга учрайди. Олийҳимматлик ҳукмдорга обрў келтиради. Ғайрат-шижоат мамлакатни обод, халқни фаровон этади. Адолатсиз салтанатни сақлаб бўлмайди, лекин сиёсатсиз ҳам соҳибқиронлик мақомида муқим туриш даргумон. Номарддан ботир чиқмайди, чиқса ҳам, ўз чодирини чопади. Демак, мардлик-жалодат ҳам жаҳонгирнинг жонажон фазилати. Маликнинг муҳтожларга марҳамати мулкининг маъмурлигига мададдир. Раҳбарнинг иффатлилиги халойиқ учун ибрат ва ифтихордир.Иффатсизлиги эса ифлослик ва инқироз энагаси. Бизда ҳукмдорнинг бети ҳам, қўли ҳам қаттиқ бўлиши керак, акс ҳолда юртни бошқаролмайди, деган тушунча шаклланган. Огаҳий эса ҳилму ҳаё, яъни юмшоқтабиатлик, хушмуомалалик, уятчанликни раҳбар одобининг мезонларидан деб белгилайди. Бу бизга орзу-армондай туюлади. Бироқ шунга интилган амалдор адашмаса керак. Ваъдага вафо айламоқ — жуда оғир шартлардан бири. Халққа берилган ваъдага ҳамиша вафо қилинавермайди. Шунинг учун кўпчилик ҳукмфармоларнинг халқ олдида юзлари шувут бўлиб, обрўю амалларидан футур кетган.

Алишер Навоий таърифича:

Саховат — элга бермакдур, емак йўқ,
Футувват — элга қилмакдур, демак йўқ.

Огаҳий ҳам ҳукмдорни холис ният билан яхшиликлар қилишга, мурувватли ҳамда ҳамиятли бўлишга чорлайди. Огаҳий «шаръ (шариат) ҳукмига ривож» бериш, «куфр (кофирлик) дардига илож» топишдан панд беради. Турғунлик йилларида ҳокимларимизнинг бундай ҳикматларига тамоман тескари иш тутилди. Кофирлик ва кофирларга ривож берилди, шариат — миллий мусулмончилик қонун-қоидалари назарписанд қилинмади. Шу туфайли юртдан хайр-барака кўтарилди, эл имон-эътиқод, ор-номусдан айрилаёзди. Аммо Феруз ўз замонасида Огаҳийнинг бу ўгитларига қатъий амал қилган эди. Ўғрилар ҳолидан воқифлик! Буни қандай тушунмоқ керак? Агар амалдорларнинг ўзи ўғриларга бош ва йўлдош бўлса-чи? Эвоҳким, шундай манзаралар бизнинг жамиятимизга бегона эмас. Бизда кўп жабҳаларда элнинг моли ўғрилар қўлига бериб қўйилган ёки ўғриликка етарли шароитлар муҳйиё. Ўғрилар қўлини эл молидан кесадиган кескин чоралар кўрилмайди. Феруз фаолиятида эса ўғриликка қарши тадбиркорона ишлар қилингани маълум. Мискин, жабрдийда, бечораларга чорасоз бўлиш, яхшилар тарбияти ва парваришига эътибор бериш ҳам муҳимки, улар халқнинг катта қисмини ташкил этади, ҳукуматнинг мавқеи уларга ҳам боғлиқдир. Сипоҳийлар, ҳарбийлар кўнглини олмоқ ҳам ҳукмдорликнинг асосий шартларидан эканки, уларсиз салтанатни идора қилиш, элни итоатда тутиш, малакатни муҳофаза этишнинг иложи йўқ. Агар кўнгли олинмаса, лашкар пароканда бўлиб, тўзғиб кетиши ёхуд исён кўтарилиши ҳеч гап эмас. Шунинг учун уларни шоир лутфу карам сиртмоғида сақлашни маслаҳат кўради. Демак, салтанатнинг низоми ва интизоми шоир айтган ана шу шартларга боғлиқ экан. Султонлик салоҳияти ана шу шартларга амал қилиш жараёнида камол топади.

Мураббийнинг вазифаси тарбиятидаги инсонни фақат яхшиликнинг шарофатидангина эмас, балки ёмонликнинг зарофатидан ҳам огоҳлантиришдир. Огаҳий салтанат камолини таъминловчи омилларни баён этгач, салтанат заволига боис бўлувчи қусурларни ҳам қайд этади:

Яна неча иш салтанатға завол
Етургуси, сургум алардин мақол
Ки, ғафлат бири келди, ширкат бири,
Каҳолат бирию, касолат бири.
Бириси шариатдин этмак удул,
Бири дод сўрмоқдин ўлмоқ малул.
Бири жаҳл саҳбосидин мастлик,
Бири доми шаҳватға побастлик.
Бири фисқи бидъатға бермак ризо,
Бири жаври зулм айламак иқтизо.
Бири айлабон майли имсоки мол,
Сипаҳ аҳлини тутмоқ ошуфтаҳол.
Бири келди идмони айшу тараб,
Бири келди ийтони лаҳви лааб.
Бири мулкдин бехабарлиқдурур
Ки, шаҳларға бу иш хатарлиқдурур.
Бири иззат аҳлини хор айламак,
Улус ичра беэътибор айламак.
Бири қилмоқ авбошға тарбият
Бериб мансаб этмак анга тақвият.
Бири қурби ҳуссоди ғаммоз эрур
Ки, қурби аларнинг зарарлар берур.
Бу сўзларниким, ман баён айладим,
Неча байт бирла аён ойладим,
Буларга қаю шаҳки, қилса амал,
Анинг мулкига етмас асло халал.
Ҳукумат биноси бўлур устивор,
Анинг хонадонида тутғай қарор.

Жонкуяр устоз салтанат соҳибига насиҳат қилар, уни яхшиликнинг шарофати, ёмонликнинг зарофатидан огоҳлантирар экан, бу сўзларига хон чуқур амал этишини истайди ва шу ҳақда самимий тилак билдиради:

Шаҳо, олам ичра бугун шоҳсен,
Бурундин бу сўзларга огоҳсен.
Умидим будурким, амал қилғасен.
Амал айламақда жадал қилғасен.

Қизиғи шундаки, Муҳаммад Раҳимхони соний Огаҳийнинг бу сўзларига изчил амал қилди. Муҳаммад Раҳимхоннинг ҳаёти ва фаолиятини кузатганимизда бунга тўла-тўкис иқрор бўлишимиз мумкин.

(Давоми бор).

Бош муҳаррирға шошилинч мактуб

ҲАҚИҚАТГА ҚУЧОҚ ОЧАЙЛИК

Бугун ҳамманинг тилида Тошкентдаги талабалар шаҳарчаси, бу ерда рўй берган нохуш воқеа. Беихтиёр ўйга толасан, киши. Хўш, нега шундай бўлди? Бу фожианинг муаллифларию, бош ижрочилари кимлар? Наҳотки, шу вақтга қадар мавжуд бўлган етар-етмаслик асосий сабаб эса? Бундай саволлар хаёлингга қуйилиб келаверади, келаверади... Йўқ, — дейсан ўзингга ўзинг, — бундай бўлиши мумкин эмас! Лекин билган у дейди, билмаган бу...

Куни кеча ойнаи жаҳон орқали Президентимиз Ислом Каримовнинг журналистлар билан шу воқеага бағишланиб ўтказилган учрашувини эътибор билан кўрдик, эшитдик. Айтилган фикрлар, ўртага ташланган таклиф ва истаклар ғоят ўринли бўлиб, кишини оқилона хулоса чиқаришга даъват этади. Талабаларнинг муаммолари, уларнинг ечими ҳақида гап бошлаганда, мен беихтиёр ёшларнинг қадрдон дўсти, ҳимоячиси, истеъдодли тележурналист Нуриддин Очиловни эсладим. Ёдингизда бўлса, бу акамиз «Келинг, очиқчасига гаплашайлик» деб номланган мунозара кўрсатувида республикамиз студентларининг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини жуда кўп бор экранга олиб чиққан, юқори лавозимлардаги раҳбарлар билан тортишиб, масалаларни ҳал этишга ҳисса қўшаётган эди. Унинг жасорати билан ойнаи жаҳонда порахўр домлаларнинг исми-шарифию қайси олий илмгоҳдан эканлиги илк бор ошкор айтилганини, Тошкент тиббиёт институти ётоқхоналарининг ҳоли ночорлиги қаттиқ танқид қилиниб, кўплаб раҳбарлар асосли равишда ишдан четлаштирилганлигини, олий таълимдаги нуқсонлар рўйирост сўзланганлиги, тил масаласини биринчилардан бўлиб кўтарганини эслайсизми?! Талабаларнинг турмуши, ўқиши, эзгу ишлари ва орзу-ўйлари ҳақидаги «Студентлик — олтин даврим», «Студентлик — «оқ олтин» даврим» кўрсатувларини-чи? Талабаларнинг ихтирочилик ишлари ҳақида ҳикоя қилувчи «Ижод ва изланиш» кўрсатуви минглаб йигит-қизларни студентлар конструкторлик бюроларига етаклаганини, уларга илҳом бахш этганлигини айтмайсизми! Ҳозирги кунда, бозор иқтисодиёти шароитида шундай кўрсатувлар зарур эмасми? Афсуски, буларнинг ойнаи жаҳон билан хайрлашганига ҳам анчагина бўлиб қолди. Бу ҳақда ўтган йили «Ёш ленинчи» рўзномасида бир неча куйинчак мақолалар эълон қилинган бўлса-да, телевидение раҳбарияти «э» ҳам демади, «бе» ҳам. Ҳақли равишда савол туғилади: студентларга ёрдам бериб турган, уларнинг дилида бор гапларни ифодаловчи кўрсатувлар қани? Қани ўша кўрсатувларнинг муаллифи, ташкилотчиси? Ахир талабалар бугун нима иш билан машғул бўлаётганликлари ҳақида бирон-бир кўрсатув йўққу.

Ҳурматли бош муҳаррир!

Биламиз, кейинги вақтда журналистларга осон бўлмаяпти. Истеъдодли, ҳалол журналистларнинг ижодини бўғадиган, уларни иложи борича четлаштиришга уринадиган раҳбарлар ҳалиям бор. Биз Сиздан ана шундайларни инсофга чақиришингизни илтимос қиламиз. Кескирлик ва жасорат ҳамиша йўлдошингиз бўлсин!

Гулнора САФОЕВА,
Низомий номидаги Тошкент муаллимлар олийилмгоҳи талабаси.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

АГАР СИЗ

— ўз маблағингизни фойдани кўзлаб сарфлаш;
— йил мобайнида музламайдиган денгиз портига эга эркин иқтисодий зонадаги акционерлик жамиятига эгалик қилиш;
— тадбиркорлик фаолияти учун ғоят қулай шарт-шароитли тартибда ишлаш;
— қўшма корхоналар ва бошқа тижорат тузилмалари барпо этишда қатнашиш;
— имтиёзли шартларда ҳар қандай мол, хом ашё ва материаллар ташиб келиш ва ташиб кетиш ниятида бўлсангиз,

У ҲОЛДА

Сиз Калининград шаҳридаги «Альянс» минтақавий инвестиция-молия компанияси акцияларини сотиб олишингиз ниҳоятда зарур.

«Альянс» компанияси акциялари сизга «Янтарь» эркин иқтисодий минтақасида барқ урган сармоядорликни йўлга қўйишингиз учун ноёб имкон беради. Битта акциянинг баҳоси — 50 минг сўм. 15 февралга қадар акциялар имтиёзли шартнома курслари бўйича сотилади.

Акцияларни сотиб олиш ва зарур ҳужжатларни расмийлаштиришда Ўрта Осиё ва Қозоғистонда «Альянс» компаниясининг тўла ҳуқуқли ваколатини олган «Инвариант» корхонаси ходимлари сиз учун ёрдамга ҳозирдирлар.

Манзилимиз: **Тошкент шаҳри, 700003, Олмазор кўчаси, 15/2, абонемент қутиси: 8420.**

Кечаю кундуз ишлайдиган қуйидаги телефонлар сизнинг хизматингизда: **(3712) 45-87-51, 45-87-70.**

Факс: **(3712) 45-90-20, 45-90-21.**

Телекс: **116299 HOTEL SU.**

СОБИҚ МОЛ ДЎХТИРИНИНГ ОМАДИ

АХТАМ ТЎРАЕВ оз эмас, қарийб ўттиз йил мол дўхтири бўлиб ишлади. Нафақа ёшига 3—4 йил қолганда эса касбини ўзгартирди. Буни Ахтам ака бозор иқтисодиётининг йўриғига бурди. Қариган чоғида елкасига кетмон ташлаб, янги ер очишга қарор қилди.

Навбаҳор туманидаги «Бухоро» жамоа хўжалиги бошқаруви унинг талабини қондирди. Хўжаликнинг чўл зонасидан 27 гектар ер олиб, пахта экди. Аммо 1989 йили унинг омади чопмади, гектаридан бор-йўғи 4 центнердан ҳосил олди. 1990 йилда бу рақам 18 центнерга етди, 1991 йилда эса 28,5 центнерга етди. Ана шу сўнгги йилда Ахтам аканинг оилавий бригадаси ўз майдонидан 76,5 тонна ҳосил йиғиштириб олди. Бу салкам 80 минг сўм даромад дегани. Шундан 53 минг сўми Ахтам аканинг чўнтагига киради.

— Тўғрисини айтсам, ойликка яшаб бўлмас экан. Кексайган чоғимда далага чиқиб, пахта экиш менга нима азоб эди. Ҳаёт мажбур қилди, — ука, — дейди Ахтам ака.

Ҳа, ҳозир ўзинг учун ўл етим шиори ҳукм суряпти. Сиз ҳақсиз, йўлингиз оқ бўлсин.

М. МАРДИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

⊙ НАМАНГАН ВИЛОЯТИ. Шаҳардаги «Орлёнок» ўсмирлар клубига 300 дан зиёд бола қатнайди. Таъмирлаш-фойдаланиш бошқармасининг 4-уй-жой хўжалиги трестига қарашли бу спорт масканининг ташкил топганига йигирма йилдан ошди. Спорт зали, турли машғулотлар ўтказиладиган хоналари бўлган бу ажойиб бинода болалар ўз вақтларини мазмунли ўтказишади. Клубга район ва вилоят кашшофлар уйлари, вилоят спорт комитети яқиндан ёрдам беришаяпти.

СУРАТДА: у-шу машғулотларида.
А. ҚОВТУН суратга олган. (ЎзТАГ).

Янги асар

«БИРИ КАМ ДУНЁ»

Абдулҳамид Мажидий номидаги Каттақўрғон шаҳар ўзбек давлат драма театрининг ижодий жамоаси «Бири кам дунё» спектаклини мухлислар ҳукмига ҳавола этди.

Кишилар ўртасидаги меҳроқибат, одамгарчилик, турмуш муаммолари ҳақида мушоҳада юритилган ушбу фожиавий асар муаллифи Самарқанд давлат дорулфунунининг муаллими, ёш олим ва ёзувчи Илҳом Ҳасановдир. Серқирра ижодкор мазкур асарни яқиндагина, яъни ҳаётининг сўнгги кунларида ёзган эди. Минг афсуски, у ўз меҳнатининг саҳнадаги муваффақиятли талқинини кўра олмади...

Спектаклни театрнинг бош режиссёри Равшан Ёриев саҳналаштирди. Ёш мусаввир Зокиржон Қобулов ишлаган саҳна безаклари эътиборга лойиқ. Асосий ролларни Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар — Нусрат Ҳожиев, Гулбаҳор Мамедова, Икром Хонимқулов, моҳир санъаткорлардан Муътабар Ёриева, Гулнора Ризаева, Зарил Зоиров ва бошқалар моҳирона талқин этишаяпти. Спектаклнинг кенг жамоатчилик кўригида Тошкент, Самарқанд, Бухоро шаҳарларидан ташриф буюрган ёзувчи ва санъатшунослар иштирок этиб, каттақўрғонлик санъаткорларни навбатдаги муваффақият билан қутлашди.

А. ҲОШИМОВ.

Водийларни яёв кезганда...

И. ДИЛМУРОДОВ:
БУХОРО. Масжид, мадраса, чойхона, ошхона, савдо мажмуламларидан иборат меъморлик обидалари растаси қуриладиган бўлди. Қурилиш шаҳарнинг месхети турклари яшаётган қисмида олиб борилиши боис харажатларнинг ярмини Туркия Республикаси кўтармоқчи.

* * *

БУХОРО шаҳрида янги қурилган макарон заводи маҳсулот бера бошлади. Илгари шу турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари қўшни вилоят ва шаҳарлардан келтирилар-ди. Шартлашганлар эса хом ашё, ёқилғи тақчиллигини баҳона қилиб хоҳлаган пайтларида аҳдларидан қайтардилар. Энди аҳолини макарон маҳсулотлари билан таъминлашдаги узилишлар барҳам топса ажаб эмас.

* * *

Г. МАТЕҚУБОВА:
НУКУС. Оҳак заводи қошида ғишт ишлаб чиқарадиган цех фойдаланишга топширилди. Бир сменада 25 минг дона ғишт тайёрланиб, аҳолига тарқатилаяпти.

* * *

Р. КАРИМОВ:
БИШКЕК. Нарх-наво комитетидан хабар қилишларича, Қирғизистонда шаҳарлараро автобуслар, таксилар учун кира ҳақи икки ҳисса, аҳоли юкларини ташувчи транспорт воситалари хизмати учун эса уч баравар кўтарилди.

БОШ МУҲАРРИР Аҳмаджон МУХТОРОВ.
МУАССИС: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши
МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри Ленинград кўчаси, 19-уй
Телефонлар: 32-09-67, 33-07-48. Индекс: 64608.
Буюртма № 37. 100000 нусхада чоп этилади.
Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. Тошкент шаҳри 700083, Ленинград кўчаси, 32-уй. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 20.27. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12